

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
I. Πλαίσιο Στρατηγικής	3
II. Επικοινωνιακή στρατηγική	4
III. Εκτενής περίληψη	5
1. Διαχρονική, Βιώσιμη, Αποτελεσματική, και Ανθεκτική Ένωση	8
1.1 Διαρκής, συνεπής και αξιόπιστη παρουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ	9
1.2 Αποτελεσματική συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ	11
1.3 Ενίσχυση της ανθεκτικότητας: Στρατηγικές προβλέψεις και Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης	12
2. Μετάβαση σε μια πράσινη κυκλική οικονομία & Ενεργειακή πολιτική	14
2.1 Επιτάχυνση της μετάβασης σε μια πράσινη οικονομία	15
2.2 Ενεργειακή πολιτική	18
2.3 Ενεργειακή πολιτική, επιτάχυνση της μετάβασης σε πράσινη οικονομία και στόχοι σε σχέση με την Κοινή Αγροτική Πολιτική και Κοινή Αλιευτική Πολιτική	19
3. Μετάβαση στην ψηφιακή εποχή με ασφάλεια.	20
3.1 Ψηφιακή μετάβαση	21
3.2 Έρευνα και Καινοτομία	22
3.3 Κυβερνοασφάλεια	23
4. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας	24
4.1 Οικονομικός σχεδιασμός	25
4.2. Εξασφάλιση και απορρόφηση κοινοτικών πόρων	27
4.3 Τουρισμός	29
4.4 Ναυτιλιακά	30
4.5 Πολιτική αερομεταφορών	31
4.6 Εσωτερική αγορά και καταναλωτές	32
4.7 Οικονομικά ζητήματα ΕΕ	34
5. Κράτος δικαίου και προστασίας κοινωνικών δικαιωμάτων	35
5.1 Προστασία Δημόσιας Υγείας	36
5.2 Μεταναστευτικό	36
5.3 Θέματα Δικαιοσύνης, κράτους δικαίου και ενίσχυσης δημοκρατικών θεσμών	37
5.4 Απασχόληση, Κοινωνική Προστασία, Εκπαίδευση και Ανθρώπινο Δυναμικό	39
6. Προστασία αξιών και συμφερόντων παγκοσμίως	40
6.1 Εξωτερική πολιτική	41
6.2 Εμπορική Πολιτική	44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η Εθνική Στρατηγική για θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «Στρατηγική») συνιστά ένα έγγραφο πολιτικής με στόχο την καταγραφή των βασικών προτεραιοτήτων και κύριων επιδιώξεων της Κυπριακής Δημοκρατίας (εφεξής «ΚΔ») στην Ευρωπαϊκή Ένωση (εφεξής «ΕΕ»). Σκοπεύει όπως διασφαλίσει τη συνοχή και συνάφεια των θέσεων της Κύπρου, ούτως ώστε η ΚΔ να είναι σε θέση να προωθήσει και να υπερασπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο εθνικές θέσεις, πολιτικές και συμφέροντα που προκύπτουν από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση με συνεκτικό και αποτελεσματικό τρόπο. Ο καθορισμός προτεραιοτήτων και η συμμετοχή της Κύπρου στην ΕΕ στη βάση μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, θα επιτρέψει στην Κύπρο, στη βάση συμμαχιών με άλλα Κράτη-Μέλη της Ένωσης, να έχει ρόλο συν-διαμορφωτή στις ευρωπαϊκές πολιτικές που θα καθορίσουν και τη μελλοντική μορφή και κατεύθυνση της ΕΕ.

Η Στρατηγική ετοιμάστηκε από την Γενική Γραμματεία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (εφεξής «Γενική Γραμματεία») σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία, Υφυπουργεία και Υπηρεσίες της ΚΔ. Το τελικό προσχέδιο υιοθετήθηκε στις 16 Ιουνίου 2021 από την Υπουργική Επιτροπή για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις (εφεξής «Υπουργική Επιτροπή») στην πρώτη της συνεδρίαση ενώ στη συνέχεια εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και έτυχε αποδοχής από όλα τα Υπουργεία, Υφυπουργεία και αρμόδιες Υπηρεσίες της ΚΔ.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής καθορίζονται οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι της ΚΔ, ως Κράτος-Μέλος της ΕΕ, στους βασικούς τομείς πολιτικής της ΕΕ. Για τον εν λόγω καθορισμό λαμβάνονται υπόψη οι προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του προγραμματισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βάσει του οράματος για την ευρωπαϊκή Κύπρο. Οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι θα αναθεωρούνται στο πλαίσιο της Υπουργικής Επιτροπής, όποτε καταστεί ανάγκη.

Σε δεύτερη φάση, η Στρατηγική θα κωδικοποιηθεί και θα καταγραφούν οι στόχοι σε εργαλείο παρακολούθησης της υλοποίησης της Στρατηγικής, με βάση το πρόγραμμα των εξαμηνιαίων Προεδριών του Συμβουλίου της ΕΕ και το ετήσιο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο εν λόγω πίνακας παρακολούθησης, επιδιώκεται όπως επικαιροποιείται ετησίως με την ενεργό συμμετοχή όλων των Υπουργείων/Υφυπουργείων/Υπηρεσιών και επικυρώνεται από την Υπουργική Επιτροπή για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις.

Το ρόλο του θεματοφύλακα της Στρατηγικής αναλαμβάνει η Γενική Γραμματεία, η οποία θα επιβλέπει την προώθηση, κατά τρόπο ενιαίο και ομοιόμορφο, της εφαρμογής των στόχων που ορίζονται στην Στρατηγική, σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία/Υφυπουργεία/Υπηρεσίες και την ΜΑΕΕ.

Η Υπουργική Επιτροπή επιλαμβάνεται πολιτικού ρόλου ως προς την επικύρωση και την παρακολούθηση της υλοποίησης της Στρατηγικής. Η Υπουργική Επιτροπή δύναται να συνέρχεται περιοδικά με στόχο να παρέχει την απαιτούμενη πολιτική καθοδήγηση ως προς τα πιο σημαντικά θέματα, στην τρέχουσα ευρωπαϊκή ατζέντα, να εξετάζει ζητήματα στρατηγικής και σχεδιασμού, να διεξάγει έλεγχο της προετοιμασίας και της διατύπωσης των εθνικών θέσεων, καθώς και να συζητά ευρωπαϊκές υποθέσεις που άπτονται ειδικού και οριζόντιου χειρισμού, ώστε να διαμορφώνονται ενιαίες θέσεις πάνω σε διατομεακά ζητήματα.

Βασική επιδίωξη παραμένει η έγκαιρη και αποτελεσματική προώθηση των θέσεων της ΚΔ βάσει των καθορισμένων στη Στρατηγική στόχων, μεταξύ άλλων, υπό μορφή στοχευμένων πολιτικών παρεμβάσεων ή/και τεχνοκρατικών εισηγήσεων σε ό,τι αφορά τη διατύπωση σε προτεινόμενα νομοθετήματα (drafting proposals) και ταυτόχρονα η μέγιστη αξιοποίηση όλων των καναλιών επιρροής στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και όργανα.

Με δεδομένο ότι η ισότητα των φύλων συνιστά βασική αξία της ΕΕ, θεμελιώδες δικαίωμα και κεφαλαίωδη αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, καθώς και ουσιώδη προϋπόθεση για μια καινοτόμο, ανταγωνιστική και ακμάζουσα ευρωπαϊκή οικονομία, κατά την υλοποίηση της στρατηγικής, θα ακολουθείται διττή προσέγγιση: λήψη στοχευμένων μέτρων για την επίτευξη της ισότητας των φύλων σε συνδυασμό με συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου. Δηλαδή, η διάσταση του φύλου θα λαμβάνεται συστηματικά υπόψη σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού των πολιτικών της κάθε θεματικής προτεραιότητας της Στρατηγικής. Ταυτόχρονα θα γίνεται συνεκτίμηση του αντίκτυπου των πολιτικών ως προς τη διάσταση του φύλου, τόσο σε εθνικό επίπεδο, στις επιχειρήσεις, την πολιτική και την κοινωνία στο σύνολό της, όσο και στην εξωτερική πολιτική, με στόχο η ΚΔ να ανταποκριθεί παράλληλα στις δημογραφικές προκλήσεις.

II. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η Εθνική Στρατηγική για θέματα ΕΕ έχει κριθεί σκόπιμο να συνοδεύεται από μια συνολική **επικοινωνιακή στρατηγική**, καθώς και από σχετικό μηχανισμό εφαρμογής της. Σκοπός είναι η ανάπτυξη και εφαρμογή στοχευμένων επικοινωνιακών δράσεων σε σχέση με την ΕΕ, στη βάση μιας ολιστικής προσέγγισης, η οποία θα αναδεικνύει την ιδιότητα της Κύπρου ως Κράτους-Μέλους της ΕΕ, αλλά και των προτεραιοτήτων αυτής, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο.

Κύριοι άξονες της επικοινωνιακής στρατηγικής:

- Η ανάδειξη των επιδιώξεων και στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΚΔ εντός της ΕΕ (όπως καταγράφονται στην Εθνική Στρατηγική).
- Η ανάδειξη του ρόλου της Κυβέρνησης ως συν-διαμορφωτή ευρωπαϊκών πολιτικών και του ευρωπαϊκού οικοδομήματος γενικότερα. Τι σημαίνει να είσαι κράτος-μέλος της ΕΕ; Τι σημαίνει ενεργός, ουσιαστική και αποτελεσματική συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων; Ποιος ο ρόλος της συμμετοχής της Κύπρου σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και Συμβουλίου της ΕΕ;
- Η καλλιέργεια της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσα από την ανάδειξη των ευρωπαϊκών αποφάσεων που επηρεάζουν το παρόν και το μέλλον της Κύπρου, αλλά και την καθημερινότητα του κάθε πολίτη ξεχωριστά. Ενημέρωση και ανάδειξη του τι σημαίνει να είσαι ευρωπαίος πολίτης και να ανήκεις στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια, με στόχο την ενθάρρυνση μιας πιο ενεργούς συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των νέων, στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.
- Η ανάδειξη του θετικού αντίκτυπου για την κυπριακή οικονομία και κοινωνία από την πρόσβαση και αποτελεσματική αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων που εξασφαλίζει η Κύπρος από τους επιμέρους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς και εργαλεία του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Προς επίτευξη του στόχου αυτού, επιδιώκεται η δημιουργία ενός νέου πλαισίου συνεργασίας με τη σύσταση εξειδικευμένης ομάδας εργασίας στην οποία θα συμμετέχει η Γενική Γραμματεία, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ (εφεξής «ΜΑΕΕ») και το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (ΓΤΠ). Η εν λόγω ομάδα, σε συνέργεια με τα αρμόδια υπουργεία, θα έχει, καταρχήν, την ευθύνη της επεξεργασίας και κωδικοποίησης συγκεκριμένων μακροπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων επικοινωνιακών στόχων, στη βάση του οράματος για μια ευρωπαϊκή Κύπρο και των προτεραιοτήτων που θέτει η Στρατηγική. Θα υποβάλλει επίσης συγκεκριμένες εισηγήσεις σε σχέση με την εφαρμογή της επικοινωνιακής στρατηγικής (πρωτοβουλίες, δράσεις, μηχανισμό συνεργασίας κτλ).

Στην εκπόνηση των επικοινωνιακών δράσεων, η εμπλοκή του ΓΤΠ - το οποίο διαθέτει τη σχετική τεχνογνωσία και εξειδίκευση - είναι καθοριστικής σημασίας. Οι όποιες δράσεις συμφωνηθούν θα μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο των γενικότερων επικοινωνιακών δράσεων του ΓΤΠ κατά τρόπο που να αξιοποιεί πλήρως τις υφιστάμενες δομές και τα εργαλεία που διαθέτει ενώ δύναται να τυγχάνουν αξιοποίησης από τα αρμόδια Υπουργεία/Υφυπουργεία ή και Υπηρεσίες.

III. ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Δεδομένου του πλαισίου των σχέσεων με την ΕΕ καθώς επίσης και του συνόλου των πολιτικών, οικονομικών, γεωγραφικών και άλλων χαρακτηριστικών της Κύπρου, στη βάση Ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων, η Εθνική Στρατηγική αποτελείται από τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

1. Διαχρονική, βιώσιμη, αποτελεσματική, και ανθεκτική Ένωση

Για διασφάλιση της αποτελεσματικής συμμετοχής της ΚΔ στην ΕΕ, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ένωσης, την ομαλότερη και ταχύτερη ανταπόκριση τόσο σε κεφαλαιώδη ζητήματα, όσο και σε αιφνίδια προβλήματα ή και κρίσεις μικρής ή μεγάλης κλίμακας, οι οποίες ενδεχομένως να προκύψουν στο μέλλον, τίθενται οι σχετικοί βασικοί στρατηγικοί στόχοι και κρίνεται αναγκαία η συνεχής επιμόρφωση υπηρειακών της δημόσιας υπηρεσίας και Κύπριων πολιτών σχετικά με θέματα και διαδικασίες ΕΕ, καθώς και η ορθή μεταφορά ευρωπαϊκού δικαίου στο εθνικό δίκαιο.

2. Μετάβαση σε μια πράσινη κυκλική οικονομία & Ενεργειακή πολιτική

Η μετάβαση σε πράσινη κυκλική οικονομία αποτελεί την μία εκ των δύο κεντρικών πολιτικών της ΕΕ. Η Κύπρος αναγνωρίζει ότι ο μακροπρόθεσμος στόχος της για κλιματική ουδετερότητα το 2050 προϋποθέτει την άμεση ανάληψη αποφασιστικής δράσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Συνεπώς, οι πολιτικές και δράσεις για το κλίμα και την ενέργεια εντός της δεκαετίας 2020 - 2030 έχουν καθοριστική σημασία για το μέλλον της χώρας. Ως προς τη μετάβαση αυτή και τους στόχους για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) και την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, η εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα και του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου της νέας ΚΑΠ στην Κύπρο, αντίστοιχα, αναμένεται να συμβάλουν στους στόχους που τίθενται για την Πράσινη Συμφωνία. Επομένως, η ΚΔ προωθεί μια σειρά ευρωπαϊκών, καθώς και εθνικών πολιτικών προς τον σκοπό αυτό. Παρακολουθεί στενά και προβαίνει στις αναγκαίες ενέργειες ως προς τις πολιτικές που θα οδηγήσουν σε νομοθετικές προτάσεις που θα συνεισφέρουν στο φιλόδοξο μεσοπρόθεσμο στόχο της μείωσης εκπομπών ρύπων στο -55% μέχρι το 2030, ιδιαίτερα σε ευαίσθητους τομείς όπως π.χ. της ναυτιλίας, των μεταφορών ή/και των αερομεταφορών. Σε σχέση με την ενεργειακή πολιτική, η ΚΔ επιδιώκει την εκμετάλλευση των ενεργειακών αποθεμάτων, ως μέσου οικονομικής ανάπτυξης, ασφάλειας, σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και ευρύτερα, συμβάλλοντας παράλληλα στις περιφερειακές ενέργειες π.χ. East Mediterranean Gas Forum (EMGF). Πρωταρχικό στόχο αποτελεί ο τερματισμός της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου και η διασύνδεσή της με την εσωτερική αγορά ενέργειας της ΕΕ.

3. Μετάβαση με ασφάλεια στην ψηφιακή εποχή

Η ψηφιακή μετάβαση, μια εκ των δύο κεντρικών πολιτικών της ΕΕ, αποτελεί βασικό πυλώνα του νέου αναπτυξιακού μοντέλου, στη βάση του οποίου θα καταβληθεί προσπάθεια να στηριχθεί η οικοδόμηση της κυπριακής οικονομίας. Η ΚΔ προχώρησε στο σχεδιασμό μίας ολιστικής στρατηγικής για επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού και προώθηση τόσο της ερευνητικής αριστείας, όσο και της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, σε πλήρη συνάρτηση με τις Ευρωπαϊκές προτεραιότητες και στρατηγικές επιδιώξεις για μία γρήγορη και ασφαλή ψηφιακή μετάβαση.

4. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας

Πρωταρχικός στόχος είναι η δημιουργία ενός πλαισίου φιλικού προς την επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα, στο ευρύτερο πλαίσιο που διαμορφώνουν οι προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, με ιδιαίτερη έμφαση στην στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν τον πυρήνα της κυπριακής οικονομίας. Ιδιαίτερης σημασίας κρίνεται η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που θα οδηγήσουν στην αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων, αδυναμιών, αλλά και στρεβλώσεων της κυπριακής οικονομίας, όπως αυτές εντοπίζονται στις αξιολογήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Προς αυτή την κατεύθυνση, κρίνεται καίριας σημασίας η βέλτιστη αξιοποίηση και η μέγιστη δυνατή απορρόφηση των ποσών που έχουν διατεθεί στην Κύπρο για την επταετία 2021-2027, περιλαμβανομένων αυτών των Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ανάμεσα στις προτεραιότητες της ΚΔ για ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας, στο πλαίσιο ενός νέου μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης, εξέχουσα θέση έχουν οι δράσεις για διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας, με έμφαση στον εκσυγχρονισμό του πρωτογενή τομέα, την ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα, την ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας, τις δράσεις στους τομείς του βιώσιμου τουρισμού και της ναυτιλίας, αλλά και την περαιτέρω ανάπτυξη και ενδυνάμωση του εξαγωγικού χαρακτήρα των υπόλοιπων τομέων των Υπηρεσιών, περιλαμβανομένων και των τομέων της Υγείας και της Εκπαίδευσης (ιδ. ενότητα 5). Στην συγκεκριμένη ενότητα καταγράφονται και οι στόχοι της ΚΔ ως προς την πολιτική αερομεταφορών και συνδεσιμότητας, την εσωτερική αγορά της ΕΕ, όπως θέματα καταναλωτών, καθώς και οικονομικά ζητήματα, π.χ. τραπεζικής ένωσης.

5. Κράτος δικαίου και προστασίας κοινωνικών δικαιωμάτων

Δημόσια υγεία: διαχρονικός και βασικός στόχος της Κύπρου είναι η προστασία αυτής, μέσω της προώθησης των επί μέρους δράσεων του Ευρωπαϊκού Σχεδίου για την πολυεπίπεδη ενδυνάμωση της αποτελεσματικότητας και ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας.

Μεταναστευτικό: βασικός στόχος είναι η ύπαρξη μιας μακρόπνοης και ολοκληρωμένης πολιτικής που θα βασίζεται στην αλληλεγγύη, αλλά και σε μια ισορροπημένη προσέγγιση έναντι της νόμιμης, αλλά και της παράτυπης μετανάστευσης. Το υπό διαπραγμάτευση νέο Νομοθετικό Πακέτο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο της ΕΕ αποτελεί τη σημαντικότερη προτεραιότητα στον τομέα αυτό της πολιτικής μετανάστευσης σε επίπεδο ΕΕ.

Θέματα Δικαιοσύνης, κράτους δικαίου και ενίσχυσης δημοκρατικών θεσμών: επιδιώκεται η διασφάλιση της ΚΔ ως ενός κράτους δικαιοκρατικών αξιών στο οποίο οι πολίτες αισθάνονται ασφαλείς και όπου τα δικαιώματά τους τυγχάνουν πλήρους προστασίας.

Απασχόληση, κοινωνική προστασία, εκπαίδευση και ανθρώπινο δυναμικό: στόχος είναι η προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης και η διατήρηση και συνεχής βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας της ζωής των εργαζομένων και του κοινωνικού συνόλου, π.χ. μέσω δράσεων για τη διασφάλιση Επαρκών Κατώτατων Μισθών, όπως και η συνεχής αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας, και την ενσωμάτωση των νέων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης ή εργασίας (NEET) στην αγορά εργασίας, καθώς και η παράλληλη ενίσχυση του πολιτισμού.

6. Προστασία αξιών και συμφερόντων παγκοσμίως

Η ουσιαστική αξιοποίηση της ιδιότητας του Κράτους-Μέλους, αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα της εξωτερικής πολιτικής της ΚΔ. Επιδιώκεται η ουσιαστική συμμετοχή σε πολιτικές που διασφαλίζουν τα ευρύτερα συμφέροντα και την ασφάλεια, όχι μόνο της Κύπρου, αλλά και της ΕΕ, όπως, η αντιμετώπιση κρίσεων, η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (PESCO), και η διεθνής τρομοκρατία. Παράλληλα, αξιοποιείται η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, διαδικασία η οποία μπορεί να ενεργήσει καταλυτικά στις προσπάθειες για επίτευξη μιας δίκαιης, λειτουργικής και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος, που να βασίζεται στις αρχές και αξίες της ΕΕ και να συνάδει με το κοινοτικό κεκτημένο.

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου παρέχει ευκαιρίες με θετικές πολιτικές, οικονομικές, ενεργειακές και άλλες επιπτώσεις σε ένα εύρος θεματικών συνεργασιών. Η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου της Κύπρου στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου αποτελεί τη δεύτερη εκ των τριών κορυφαίων συνιστωσών της εξωτερικής μας πολιτικής. Οι διμερείς σχέσεις της Κύπρου -πέραν των σχέσεών της στο πλαίσιο Διεθνών Οργανισμών-, με Τρίτες χώρες, προωθείται εντατικά μέσω ανταλλαγής επισκέψεων, (πρόσφατο) άνοιγμα νέων Πρεσβειών ή θεσμοθέτηση πολιτικών διαβουλεύσεων κτλ. Ειδική θέση στην εξωτερική πολιτική της Κύπρου έχει η προώθηση σχέσεων με στρατηγικούς εταίρους της ΕΕ- τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και την Ινδία - η οποία αποτελεί τον τρίτο πυλώνα εξωτερικής πολιτικής μας.

Παράλληλα, δεδομένου του μεγάλου όγκου διαπραγματεύσεων που διεξάγει η ΕΕ με στρατηγικούς εμπορικούς εταίρους, οι οποίες παρακολουθούνται ενεργά και από την Κύπρο (π.χ. εμπορικές διαπραγματεύσεις για Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου με Αυστραλία και άλλους εταίρους) και με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων με άλλες χώρες (π.χ. Ιαπωνία, Σιγκαπούρη CETA-Καναδάς, Ηνωμένο Βασίλειο), αναμένεται διαμόρφωση του περιβάλλοντος στο οποίο θα εμπορευούνται/ δραστηριοποιούνται οι ευρωπαϊκές -συμπεριλαμβανομένων των κυπριακών - επιχειρήσεις.

1 Διαχρονική, Βιώσιμη, Αποτελεσματική, και Ανθεκτική Ένωση

Όραμα, η Κυπριακή Δημοκρατία να συνεχίσει την ευρωπαϊκή της πορεία ως ένα σύγχρονο, αποτελεσματικό και αξιόπιστο Κράτος-Μέλος της ΕΕ, το οποίο να συνδράμει στη διαχρονικότητα, αποδοτικότητα, βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα της ΕΕ.

Επιδίωξη της ΚΔ, η συνεχής κατανόηση και αξιοποίηση των πολιτικών και οικονομικών οφελών και ευκαιριών που απορρέουν από την ιδιότητα του Κράτους-Μέλους και της δυνατότητας που προσφέρεται για πλήρη αξιοποίηση του συγκεκριμένου πλαισίου προς όφελος όλων των συντακτικών παραμέτρων της εταιρικής σχέσης - της ΚΔ, των πολιτών της και της ίδιας της ΕΕ.

Η εμπειρία που έχει αποκτηθεί από την ένταξη στην ΕΕ μέχρι σήμερα, επιτρέπει την εξαγωγή αριθμού συμπερασμάτων αναφορικά με τον τρόπο δράσης της ΚΔ εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου και σε εθνικό επίπεδο, έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το όφελος και η προστιθέμενη αξία της κυπριακής συμμετοχής στην Ένωση. Εξάλλου, η σταθερή και αξιόπιστη παρουσία της Κύπρου ενδυναμώνει τη διαπραγματευτική της θέση.

Στη βάση της δεκαεπταετούς εμπειρίας του Κράτους-Μέλους και των συμπερασμάτων που έχουν εξαχθεί, οι βασικοί στρατηγικοί στόχοι που θέτει η ΚΔ είναι:

- 1) η επίτευξη διαρκούς, συνεπούς και αξιόπιστης παρουσίας της ΚΔ ως μέλους της ΕΕ συμπεριλαμβανομένης της θεσμικής ενδυνάμωσης της Κύπρου και της άρτιας λειτουργίας εθνικού συντονισμού ως προς τα θέματα ΕΕ
- 2) η αποτελεσματική συμμετοχή της ΚΔ στην ΕΕ και η επιτυχής προώθηση θέσεων της, και
- 3) η διασφάλιση της διαχρονικότητας της συμμετοχής μέσω της οποίας ενισχύεται η ανθεκτικότητα της Ένωσης.

Οι επιδιώξεις αυτές συνίστανται, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση των εθνικών συμφερόντων της ΚΔ στο πλαίσιο της ουσιαστικής συμβολής της, στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και στη διαμόρφωση των Ευρωπαϊκών πολιτικών, ειδικότερα την παρούσα περίοδο, η οποία σηματοδοτείται και από τις συζητήσεις σε σχέση με το Μέλλον της Ευρώπης.

1.1 ΔΙΑΡΚΗΣ, ΣΥΝΕΠΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Θεσμική ενδυνάμωση

Με στόχο να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση της συμμετοχής της ΚΔ στην ΕΕ και με βάση τη συσσωρευμένη εμπειρία από την ένταξη της Κύπρου το 2004 μέχρι σήμερα, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε το 2019 τη σύσταση Γενικής Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, η οποία έχει αναλάβει την ευθύνη της συνολικής διαχείρισης και του συντονισμού των Ευρωπαϊκών θεμάτων.

Μέσω της Γενικής Γραμματείας, διαμορφώνεται η ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική για Ευρωπαϊκά θέματα και διασφαλίζεται η υλοποίησή της. Θεσμοθετείται ο συντονισμός για διαρκή διαμόρφωση των θέσεων της Κύπρου στην ΕΕ, στη βάση μόνιμης συνεργασίας με τα αρμόδια Υπουργεία/Υφυπουργεία/ Υπηρεσίες (Κλιμάκια Ευρωπαϊκών Θεμάτων) και τη ΜΑΕΕ. Διασφαλίζεται επίσης η επαρκής ενημέρωση, συντονισμός και υποστήριξη για ευρωπαϊκά θέματα σε επίπεδο Προέδρου της Δημοκρατίας, κυρίως σε ό,τι αφορά την προετοιμασία για συμμετοχή του στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια και σε Άτυπες Συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Στο πλαίσιο της εν λόγω θεσμικής ενδυνάμωσης, καθιερώνεται και η Υπουργική Επιτροπή για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις, με Επικεφαλής τον Υπουργό Εξωτερικών, η οποία θα συνέρχεται περιοδικά, και εφόσον παρίσταται ανάγκη. Η Υπουργική Επιτροπή αποτελείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών, Οικονομικών και Εσωτερικών, τον Γενικό Γραμματέα Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, ενώ παρακάθονται ως μέλη στις συνεδριάσεις της ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην ΕΕ και ο Διευθυντής του Διπλωματικού Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας. Στην εν λόγω επιτροπή δύναται να προσκαλούνται και άλλοι Υπουργοί ή Αξιωματούχοι ανάλογα με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Σκοπός της είναι η παροχή της απαιτούμενης πολιτικής καθοδήγησης ως προς τα πιο σημαντικά, στην τρέχουσα ευρωπαϊκή ατζέντα θέματα, η εξέταση ζητημάτων στρατηγικής και σχεδιασμού, η διεξαγωγή ελέγχου της προετοιμασίας και της διατύπωσης των εθνικών θέσεων, καθώς και η συζήτηση θεμάτων που άπτονται ειδικού και οριζόντιου χειρισμού, ώστε να διαμορφώνονται ενιαίες θέσεις σε ευρωπαϊκά διατομεακά ζητήματα.

Επιμόρφωση και κατάρτιση σε θέματα και διαδικασίες ΕΕ

Κρίνεται αναγκαία η συνεχής εμβάθυνση της τεχνικής γνώσης σχετικά με θέματα ΕΕ και η περαιτέρω διαπαιδαγώγηση/εκπαίδευση υπηρεσιακών της δημόσιας υπηρεσίας και Κύπριων πολιτών. Ενθαρρύνεται η αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων μέσων χρηματοδότησης ως προς τη δημιουργία εκπαιδευτικών ευκαιριών και η μέγιστη χρήση υφιστάμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία διοργανώνονται είτε από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, είτε μέσω εθνικών πρωτοβουλιών και μέσω της Κυπριακής Ακαδημίας Δημόσιας Διοίκησης. Σε αυτό το πλαίσιο, επιδιώκεται η ενίσχυση της οικονομικής στήριξης από την ΚΔ υπό τη μορφή υποτροφιών για φοίτηση σε ακαδημαϊκά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Κολλεγίου της Ευρώπης (Collège d' Europe).

Ορθή μεταφορά ευρωπαϊκού δικαίου στο εθνικό δίκαιο

Τίθεται ως προτεραιότητα ο διεξοδικός συντονισμός και η ορθή και έγκαιρη εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου και ειδικότερα, της μεταφοράς Οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δικαϊκό σύστημα προς αποφυγή διαδικασίας παράβασης, βάσει σωστού συντονισμού, συνεργασίας και ενημέρωσης μεταξύ εμπλεκόμενων εταίρων (Βουλής των Αντιπροσώπων, Υπουργείων/Υπουργικού Συμβουλίου, Νομικής Υπηρεσίας, Γενικής Γραμματείας).

Θεσμοθέτηση εθνικού συντονισμού θεμάτων ΕΕ και υποχρεωτικής διαβούλευσης

Η υπεράσπιση εθνικών θέσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο προϋποθέτει τη συνοχή και συνάφεια των διάφορων τομεακών θέσεων της ΚΔ που προβάλλονται στα όργανα και ομάδες εργασίας της ΕΕ. Προς το σκοπό αυτό, απαιτείται θεσμοθετημένη ενεργός συνεισφορά όλων των δημόσιων αρχών που εμπλέκονται στη διαμόρφωση ευρωπαϊκών πολιτικών, περαιτέρω ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ τους για διαμόρφωση κοινών θέσεων και συνεχής συνεργασία για επίτευξη συναινέσεων.

Πρώτιστης σημασίας κρίνεται η ανάγκη θεσμοθέτησης του τρόπου συμμετοχής της ΚΔ στην ΕΕ βάσει μίας ενιαίας φωνής, που θα διασφαλίζει αποτελεσματικά την προώθηση των συμφερόντων της ΚΔ και θα ενισχύει περαιτέρω την θέση ανάμεσα στους εταίρους εντός της Ένωσης.

Βάσει εισηγήσεων μελέτη¹, κρίνεται απαραίτητη η καθιέρωση οριζόντιας διαβούλευσης επί όλων των νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εν τη γενέσει τους, με καθοδήγηση της Γενικής Γραμματείας, σε στενή συνεργασία με ΜΑΕΕ και με την ενεργό συμμετοχή όλων των Υπουργείων/Υφυπουργείων/Υπηρεσιών. Η διυπουργική διαβούλευση, όπου αυτή απαιτείται, είθισται να περιλαμβάνει ex-ante και ex-post αξιολόγηση των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Καθίσταται αναγκαία η θεσμοθέτηση διαδικασίας διαμεσολάβησης (arbitration), που συνιστά πρακτική των πλείστων Κρατών-Μελών, τόσο σε τεχνικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο σε περιπτώσεις συγκρουόμενων συμφερόντων, με στόχο τον συγκερασμό απόψεων. Επιδίωξη της ΚΔ είναι όπως θεσμοθετηθεί συγκεκριμένη διαδικασία μέσω της Γενικής Γραμματείας και Υπουργικής Επιτροπής.

Η συνέχιση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής ατζέντας απαιτούν μία σφαιρική προσέγγιση. Ως εκ τούτου, η Κύπρος οφείλει να έχει μία φωνή μέσα από μια ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή στρατηγική. Αυτό διαφυλάσσει την αξιοπιστία της ΚΔ και ενισχύει την προσπάθεια να αξιοποιηθούν καλύτερα τα οφέλη από τη συμμετοχή της Κύπρου στην ΕΕ.

¹ Μελέτη αποτελεί παραδοτέο ειδικού προγράμματος στήριξης από την Expertise France προς την Γενική Γραμματεία, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συγκεκριμένα από την DG REFORM. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην ενίσχυση και στήριξη της Γενικής Γραμματείας και του ρόλου της στον εθνικό σύστημα συντονισμού θεμάτων ΕΕ, με παροχή τεχνογνωσίας, επιμόρφωσης και κατάρτισης του προσωπικού, στην βάση αντίστοιχων μοντέλων που λειτουργούν ήδη με επιτυχία σε άλλα Κράτη-Μέλη της ΕΕ.

1.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η αποτελεσματική συμμετοχή της ΚΔ στην ΕΕ προϋποθέτει ενεργό, έγκαιρη και συνεπή προώθηση των εθνικών θέσεων σε όλα τα στάδια και επίπεδα (πολιτικά και τεχνοκρατικά), έτσι ώστε να υπάρξει συνέχεια, συνοχή και αξιοπιστία.

Στόχος η προώθηση των εθνικών θέσεων να υλοποιείται, μεταξύ άλλων, υπό τη μορφή στοχευμένων παρεμβάσεων σε πολιτικό ή τεχνοκρατικό επίπεδο, ή/και υπό την μορφή εισηγήσεων σε σχέση με τη διατύπωση σε προτεινόμενα νομοθετήματα (drafting proposals).

Για επαρκή προώθηση των θέσεων της ΚΔ κρίνεται ουσιώδης η βέλτιστη αξιοποίηση ανθρωπίνου δυναμικού στη δημόσια υπηρεσία με κατάρτιση και εμπειρογνομοσύνη σε Ευρωπαϊκά θέματα.

Η δημιουργία και ανάπτυξη συμμαχιών και συνεργειών με άλλα Κράτη-Μέλη για την προώθηση των ευρωπαϊκών και εθνικών συμφερόντων επιφέρει απτά αποτελέσματα ενισχύοντας την επιρροή της Κύπρου. Σε αυτό το πλαίσιο, κρίνεται σκόπιμο όπως η «μεσογειακή ομάδα» («Med group») τύχει της μεγαλύτερης δυνατής αξιοποίησης. Η σύναψη επιπρόσθετων συμμαχιών ανά θεματική ενότητα πρέπει επίσης να αποτελεί προτεραιότητα.

Η ΚΔ σέβεται την αρχή της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και τάσσεται υπέρ της διασφάλισης των αρχών της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ομοφωνίας, η οποία αποτελεί δικλείδα της αποτελεσματικής εφαρμογής της αρχής της ισότητας των Κρατών-Μελών ενώπιον των Συνθηκών.

Στο πλαίσιο της συμμετοχής στην ΕΕ, της διασφάλισης εθνικών συμφερόντων και συμβολής στη διαμόρφωση αλλά και την εφαρμογή των Ευρωπαϊκών πολιτικών, στόχος της ΚΔ είναι η ανάδειξη και διαφύλαξη των εθνικών χαρακτηριστικών και ιδιαιτεροτήτων της χώρας.

Χρήσιμη κρίνεται η συμμετοχή των εθνικών αρχών σε δημόσιες διαβουλεύσεις που διοργανώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα αρχικά στάδια νομοθετικής διαδικασίας.

Προτεραιότητα της ΚΔ αποτελεί η εξασφάλιση έδρας ενός τουλάχιστο οργανισμού της ΕΕ (EU Agency) Κύπρος αποτελεί το μοναδικό Κράτος-Μέλος του κύκλου διεύρυνσης 2004 χωρίς αποκεντρωμένο οργανισμό της ΕΕ στο έδαφός του. Σε περίπτωση επιτυχούς διεκδίκησης και εξασφάλισης έδρας, η ΚΔ θα αποκομίσει σημαντικά μακροπρόθεσμα οφέλη.

Ενίσχυση σχέσεων Κυπριακής Δημοκρατίας με Θεσμούς ΕΕ

Κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη πιο συστηματικής, ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και αξιοποίηση επαφών στους Θεσμούς, στις Γενικές Διευθύνσεις, στα πολιτικά γραφεία (Ευρωπαϊών Επιτρόπων, καθώς και Προέδρων Θεσμών), καθώς και δρομολόγηση κοινών δράσεων με τα γραφεία εκπροσώπησης τους στην Κύπρο.

Σημαντική παραμένει και η διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης στελέχωσης των θεσμικών οργάνων της ΕΕ με Κύπριους λειτουργούς. Προτεραιότητα αποτελεί επίσης η θεσμοθέτηση μηχανισμού πρόσληψης και αποστολής κατάλληλων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στα όργανα της ΕΕ, στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδιασμού, βάσει των προτεραιοτήτων της Κύπρου.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην ενίσχυση των υφιστάμενων σχέσεων ΚΔ και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Δεδομένου του ρόλου του ΕΚ ως συννομοθέτη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ, τίθεται ως στόχος η περαιτέρω σύσφιγξη των σχέσεων ΚΔ και μελών του ΕΚ, Κύπριων και μη, για ευρύτερη προβολή των θέσεων της ΚΔ και σύναψη συμμαχιών σε θέματα ειδικού εθνικού ενδιαφέροντος.

1.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στρατηγικές προβλέψεις (Strategic Foresight)

ΚΔ συνδράμει εποικοδομητικά και συμμετέχει ενεργά στην οικοδόμηση της ΕΕ του μέλλοντος. Οι παγκόσμιες συνέπειες της κρίσης του κορονοϊού στην ΕΕ, στα Κράτη Μέλη, τις κοινωνίες και τις οικονομίες τους απεκάλυψαν κενά, αδυναμίες, εξαρτήσεις κυβερνήσεων και θεσμών ΕΕ. Συνεπώς, στο πλαίσιο της Ανάκαμψης διεφάνη έντονα η ανάγκη ενίσχυσης/ενδυνάμωσης της ανθεκτικότητας της ΕΕ και της Στρατηγικής της Αυτονομίας για αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση υφιστάμενων και μελλοντικών προκλήσεων, ή κρίσεων του μεγέθους της πανδημίας. Τα άνωθεν αποτέλεσαν τον καταλύτη για κοινά αποδεκτό σχεδιασμό (Strategic Foresight), ώστε η ΕΕ να είναι έτοιμη (preparedness) να προβλέψει (foresight) και να αντιμετωπίσει μελλοντικές κρίσεις. Προϋποτίθεται ωστόσο, η συμφωνία επί των στρατηγικών προβλέψεων θέσπισης πολιτικής βασισμένων σε κοινούς στόχους, ανταλλαγή πληροφοριών, κοινή ανάλυση και πολιτική υποστήριξη των Κρατών Μελών. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΚΔ συμμετείχε στην πρώτη συνάντηση των «Υπουργών του Μέλλοντος», στο πλαίσιο του Άτυπου Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων Μαΐου 2021 και θα συνεχίσει να συμμετέχει στις ετήσιες σχετικές συναντήσεις.

Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης

Η Κοινή Διακήρυξη των τριών θεσμικών οργάνων για τη σύγκληση της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης υπεγράφη από τους Προέδρους του ΕΚ, κ. Sassoli, της Ε. Επιτροπής, κα von der Leyen, και, εκ μέρους του Συμβουλίου, τον Πρωθυπουργό της Πορτογαλίας, κ. Costa, στις 10 Μαρτίου 2021. Η Διάσκεψη θα κληθεί να καταλήξει σε συμπεράσματα μέχρι την Άνοιξη 2022.

Η ΚΔ υποστήριξε από την αρχή τη διοργάνωση της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης. Θέση της είναι ότι η Διάσκεψη πρέπει να επικεντρωθεί περισσότερο στην προώθηση απτών αποτελεσμάτων παρά στη διαιώνιση εσωτερικών συζητήσεων επί θεσμικών θεμάτων. Η κρίση εντείνει την ανάγκη για επικέντρωση σε μεγάλα ζητήματα που αφορούν τους πολίτες, τα οποία περιλαμβάνουν την ανάκαμψη από τον COVID-19. Η ΕΕ πρέπει να παραμείνει ένα πολιτικό σχέδιο με τους πολίτες στο επίκεντρο των πολιτικών της βασισμένο στο πνεύμα της ενότητας, συλλογικής δράσης και αλληλεγγύης.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΚΔ θέτει ως πρωταρχικό στόχο τη διοργάνωση αποκεντρωμένων εκδηλώσεων, στο πλαίσιο της Διάσκεψης μέχρι την Άνοιξη του 2022, με επίκεντρο τους πολίτες τις οποίες θα διοργανώσουν από κοινού η κοινωνία των πολιτών και οι ενδιαφερόμενοι φορείς σε όλα τα επίπεδα. Κύπρος, ενστερνίζεται την άποψη ότι η προσέγγιση των πολιτών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των Κύπριων πολιτών, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση των θεμελίων, της θεσμικής αποτελεσματικότητας και της νομιμοποίησης της ΕΕ. Γι' αυτό το λόγο, η ΚΔ επιδιώκει πιο μακροπρόθεσμη αξιοποίηση αυτής της πρωτοβουλίας, ως ευκαιρίας για ανάδειξη της συμμετοχής της στην ΕΕ, των υποχρεώσεων, αλλά και των ωφελημάτων που η ιδιότητα Κράτους-Μέλους παρέχει για την Κύπρο και τους πολίτες της.

2 Μετάβαση σε μια πράσινη κυκλική οικονομία & Ενεργειακή πολιτική

2.1 ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανανεώνοντας τη δέσμευσή της για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των προκλήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον, παρουσίασε τον Νοέμβριο του 2019 την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για την Ε.Ε και τους πολίτες της. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί μια νέα αναπτυξιακή πολιτική που αποσκοπεί στο μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια σύγχρονη οικονομία, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία ως το 2050 να έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και όπου η οικονομική ανάπτυξη να έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων. Αποσκοπεί επίσης στην προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της ΕΕ, καθώς και στην προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.

Στην Κύπρο, το Υπουργικό Συμβούλιο, ενέκρινε στις 13 Νοεμβρίου 2020, (απόφασή αρ. 90.370), τη δομή για υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας. Σύμφωνα με τη νέα Δομή που εγκρίθηκε, η ευθύνη για παρακολούθηση των νομοθετημάτων παραμένει στα αρμόδια Υπουργεία, τα οποία, θα πρέπει να φροντίζουν να παραπέμπουν για συζήτηση μέσα από τη νέα Δομή, θέματα που αφορούν και άλλες Υπηρεσίες ή και με ευρύτερες οριζόντιες οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Ενδεικτικά νομοθετήματα αφορούν στα ακόλουθα:

- Στην **αναθεώρηση της σχετικής νομοθεσίας για το κλίμα και την ενέργεια**, ώστε να ευθυγραμμιστεί με το πρόσφατο στόχο μείωσης των εκπομπών κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Το νομοθετικό πακέτο «fit-for-55» καλύπτει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα, την αναθεώρηση των εθνικών στόχων για μείωση των εκπομπών, του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τα κτίρια, καθώς και ένα ευρύ φάσμα διαφόρων άλλων νομοθετικών πράξεων.
- Στην εφαρμογή του **σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία**.
- Στις **έξυπνες και βιώσιμες μεταφορές**.
- Στο σχέδιο δράσης για τη **μηδενική ρύπανση**.
- Στη συνέχιση της **στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα** για το 2030 και της **Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»**.

Λόγω του γεγονότος ότι σε κάθε Κράτος-Μέλος θα πρέπει να καθορίζονται όλες οι στρατηγικές και η ευρύτερη πολιτική για την προώθηση και υλοποίηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Κύπρος έχει ήδη ξεκινήσει όλες τις απαραίτητες διαδικασίες για την υλοποίηση των μέτρων και πολιτικών που διέπουν την Πράσινη Συμφωνία. Η Κύπρος στηρίζει την υιοθέτηση και εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας που σηματοδοτεί μια νέα πορεία προς την αειφορία, ενστερνιζόμενη τους στόχους της. Μέσα από την Πράσινη Συμφωνία και τις πρωτοβουλίες που προωθούνται, επιδιώκεται η πρακτική εφαρμογή της έννοιας της κυκλικής οικονομίας, η τόνωση της βιομηχανικής συμβίωσης, η ολοκληρωμένη και αειφόρα διαχείριση των αποβλήτων, η μείωση της ρύπανσης των νερών, του εδάφους και της ατμόσφαιρας, καθώς και η προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Η Κύπρος αναγνωρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία παρέχει πλέον τα εργαλεία, έτσι ώστε τα σημερινά προβλήματα στον τομέα του κλίματος και του περιβάλλοντος να αντιμετωπιστούν επειγόντως με φιλόδοξες λύσεις. Η κλιματική ουδετερότητα και η περιβαλλοντική προστασία θα πρέπει να κατέχουν κεντρικό ρόλο στις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές με στόχο την ανάκαμψη. Συνεπώς, για την μετάβαση σε μια πράσινη κυκλική οικονομία, θα υιοθετηθούν τα εργαλεία που παρέχονται, με πρωταρχικό στόχο την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας, όπως και την εκπλήρωση των μακροχρόνιων δεσμεύσεων της χώρας για μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050, για αποσύνδεση οικονομίας και περιβάλλοντος και για τήρηση της δίκαιης μετάβασης για όλους μέσω της υλοποίησης της μακροπρόθεσμης στρατηγικής της Κύπρου για ανάπτυξη με χαμηλές εκπομπές, η οποία βρίσκεται υπό ετοιμασία.

Η Κύπρος τάσσεται υπέρ ενός φιλόδοξου στόχου για τη μείωση εκπομπών αερίου για το 2030 και υπέρτου στόχου για κλιματική ουδετερότητα της ΕΕ μέχρι το 2050, ως αναφέρεται ανωτέρω. Υπογραμμίζει, ωστόσο, την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη τα σημεία εκκίνησης, οι ιδιαιτερότητες και περιορισμοί που αντιμετωπίζουν τα Κράτη-Μέλη – στην περίπτωση της Κύπρου, αυτοί σχετίζονται με το νησιωτικό της χαρακτήρα, την έλλειψη ενεργειακών διασυνδέσεων με άλλες χώρες και με την ανάγκη χρήσης του φυσικού αερίου ως μεταβατικό καύσιμο - και που θα πρέπει να συνυπολογιστούν στο πλαίσιο δράσης της ΕΕ.

Σημειώνεται ότι στο νέο φιλόδοξο στόχο θα συνεισφέρουν και τομείς που μέχρι τώρα δε συνεισέφεραν στη μείωση εκπομπών, π.χ. η ναυτιλία και οι μεταφορές. Οι αναμενόμενες νομοθετικές προτάσεις χρήζουν στενής παρακολούθησης και προληπτικών ενεργειών σε επίπεδο θεσμών εκ μέρους Κύπρου, προκειμένου ο τομέας να μην επιβαρυνθεί δυσανάλογα.

Δεδομένης της εξάρτησης Κύπρου από τις αερομεταφορές, θα πρέπει και αυτή η ιδιαιτερότητα να ληφθεί υπόψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την ετοιμασία προτάσεων για περαιτέρω μείωση εκπομπών από τον τομέα αυτό προς, μεταξύ άλλων, αποφυγή επιδείνωσης του φαινομένου απομόνωσης και αύξησης τιμών.

Οι αερομεταφορές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις από την ανάγκη μείωσης των εκπομπών και την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας. Η προσπάθεια απαλλαγής από ανθρακούχες εκπομπές αναμένεται να αυξήσει τη βάση κόστους των αεροπορικών μεταφορών εντός της Ένωσης και ενδεχομένως να επηρεάσει την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού μας προϊόντος έναντι τρίτων χωρών. Από την άλλη πλευρά, η κοινωνική ευαισθησία στην περιβαλλοντική αειφορία αυξάνεται και ο τομέας πρέπει να απαλλαγεί από ανθρακούχες εκπομπές για να παραμείνει μια ελκυστική επιλογή για τον καταναλωτή. Οι στόχοι της Κύπρου σε σχέση με την Πράσινη Συμφωνία και τις Αεροπορικές Μεταφορές είναι οι εξής:

- α) Η προσπάθεια μείωσης των εκπομπών να μοιράζεται δίκαια εντός της ΕΕ εξασφαλίζοντας μια δίκαιη μετάβαση (just transition). Τα Κράτη-Μέλη που βασίζονται αποκλειστικά στις αερομεταφορές θα πρέπει να έχουν ειδικό καθεστώς ή τουλάχιστον να απολαμβάνουν μεγαλύτερη μεταβατική περίοδο.
- β) Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι τα περιβαλλοντικά μέτρα για την απαλλαγή από τον άνθρακα θα υιοθετηθούν σε παγκόσμιο επίπεδο και ιδίως στο ICAO, διασφαλίζοντας έτσι ίσους όρους ανταγωνισμού μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών.
- γ) Οι αεροπορικές μεταφορές πρέπει να παραμείνουν προσιτή επιλογή για τους ευρωπαίους πολίτες.

Η υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030 (ΕΣΕΚ) αποτελεί βασικό και αναπόσπαστο μέρος της υλοποίησης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας σε κάθε Κράτος-Μέλος της ΕΕ.

Στο ΕΣΕΚ καθορίστηκαν, μεταξύ άλλων, οι εθνικοί στόχοι για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και την ενεργειακή απόδοση μέχρι το 2030, καθώς επίσης τα μέτρα και οι πολιτικές που θα εισάγει το κράτος για να τους επιτύχει.

Οι στόχοι που έχουν τεθεί είναι:

- 23% ΑΠΕ στην εθνική ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας.
- 14% ΑΠΕ στις μεταφορές έως το 2030.
- Ενδεικτικός στόχος 1,1% ετήσια αύξηση στην θέρμανση-ψύξη από ΑΠΕ, από το 2021-2030.
- Επίτευξη εθνικού υποχρεωτικού σωρευτικού στόχου εξοικονόμησης ενέργειας στην τελική χρήση ύψους 243,04ktoe τα έτη 2021-2030, με λήψη μέτρων πέραν των όσων επιβάλλουν οι ευρωπαϊκές νομοθεσίες.
- Ενδεικτική εθνική συνεισφορά στο στόχο της ΕΕ εκφραζόμενη ως: Πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας της χώρας το 2030 μέχρι 2,4 Mtoe και τελική κατανάλωση ενέργειας το 2030 μέχρι 2,0 Mtoe (μείωση 17% και 13% αντίστοιχα σε σχέση με την αντίστοιχη πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κύπρο το 2007).

Όσον αφορά στην εσωτερική αγορά ενέργειας και την ενεργειακή ασφάλεια, οι σημαντικότερες επιδιώξεις που τίθενται μέσα από το ΕΣΕΚ είναι:

- Ενοποίηση της αγοράς, αύξηση της ευελιξίας στην αγορά ηλεκτρισμού και βελτίωση του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά.
- Βελτίωση των υφιστάμενων ρυθμίσεων αναφορικά με την περιφερειακή συνεργασία με τη γειτονική Ελλάδα, καθώς και με άλλα Κράτη-Μέλη.
- Ανάπτυξη σωστής προσέγγισης για αντιμετώπιση των ζητημάτων ενεργειακής φτώχειας.

Επιπλέον, η εθνική μακροπρόθεσμη στρατηγική για ανακαίνιση κτιρίων έχει υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θέτοντας στόχους και ορόσημα στον τομέα των κτιρίων ως εξής:

- Ενδεικτική τελική ενεργειακή ζήτηση στον κτιριακό τομέα μέχρι 640 ktoe έως το 2050.
- Μέτρα στα κτίρια που ανήκουν και χρησιμοποιούνται από την κεντρική δημόσια διοίκηση ώστε να επιτυγχάνεται ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας ίση με 1,31 GWh τα έτη 2021-2030.

Στον τομέα των μεταφορών, έχοντας υπόψη ότι στην Κύπρο το 50% περίπου του διοξειδίου του άνθρακα προέρχεται από τις μεταφορές, το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων προωθεί το γενικό πλαίσιο πολιτικής για την ηλεκτροκίνηση. Είναι ένα φιλόδοξο σχέδιο, το οποίο αντιμετωπίζει σφαιρικά το θέμα της προώθησης της ηλεκτροκίνησης. Μεταξύ άλλων, προβλέπει την ανάπτυξη υποδομών φόρτισης, την απόσυρση ρυπογόνων οχημάτων, την παροχή κινήτρων για αγορά ηλεκτροκίνητων οχημάτων, με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 40 εκατομμύρια ευρώ. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της βιώσιμης κινητικότητας, προωθούνται ο εκσυγχρονισμός των δημόσιων επιβατικών μεταφορών και η χρήση του ποδηλάτου.

Η Κύπρος μετέχει ενεργά στη στρατηγική για Smart and Sustainable Mobility και εφαρμόζει τις δράσεις του πλαισίου πολιτικής για την Οδική Ασφάλεια 2021-2030.

Χρηματοδότηση της Πράσινης Μετάβασης:

Για να μετατραπεί η ΕΕ σε μια ουδέτερη προς το κλίμα οικονομία, έως το 2050, απαιτούνται **σημαντικές επενδύσεις τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο**, με τη συμμετοχή του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα. Η Κύπρος έχει θέσει την **ταχεία μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία ως έναν από τους 5 Άξονες Πολιτικής του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**, το οποίο αντικατοπτρίζει τις εθνικές προτεραιότητες, καθώς και τις υφιστάμενες εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσεις για επίτευξη βιώσιμης και ανθεκτικής ανάπτυξης. Στόχος του Άξονα για την πράσινη ανάπτυξη είναι να συμβάλει σημαντικά στην πράσινη μετάβαση, στη βιωσιμότητα και στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) για το 2030, εγκαθιδρύοντας, σε συμπληρωματικότητα και με τους άλλους Άξονες του Σχεδίου, ένα νέο Βιώσιμο Μοντέλο Ανάπτυξης της Κύπρου με στόχο την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα. Προωθεί μεταρρυθμίσεις σε 3 τομείς (α) Κλίμα και Ενέργεια, (β) Βιώσιμες μεταφορές, και (γ) Έξυπνη και βιώσιμη διαχείριση υδάτων. Μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο των επιμέρους Αξόνων του Σχεδίου, προωθούνται σειρά μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων με ουσιαστική συμβολή στην πράσινη μετάβαση, όπως:

- κλιματική ουδετερότητα κυρίως μέσω της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- βιώσιμες, προσβάσιμες και έξυπνες μεταφορές μέσω υποδομών, τεχνολογικής αναβάθμισης και προώθησης της ηλεκτροκίνησης (e-mobility),
- βελτιώσεις στην επάρκεια νερού και σωστή διαχείριση των απορροών νερού
- πρόληψη κινδύνων, προσαρμογή και διαχείριση των κλιματικών και μη κλιματικών φυσικών κινδύνων,
- προώθηση έργων για ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας στη βιομηχανία, τα ξενοδοχεία και στον τομέα των αποβλήτων, καθώς και δημιουργία φορέα συντονισμού μεταξύ τοπικών αρχών και αρμόδιων υπηρεσιών κεντρικής κυβέρνησης

Συνολικά, περισσότερο από το 40% του συνολικού προϋπολογισμού του εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και, επιπρόσθετα, τουλάχιστον 30% των Διαρθρωτικών Ταμείων έχει διατεθεί για τη χρηματοδότηση έργων που συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, προωθώντας συνολικά πράσινες επενδύσεις που θα ξεπερνούν το ένα δις ευρώ για την περίοδο μέχρι το 2029.

2.2 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΔ έχει ως στόχο την εκμετάλλευση των ενεργειακών αποθεμάτων ως μέσου οικονομικής ανάπτυξης, ασφάλειας, σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και ευρύτερα. Διατηρώντας πρωταγωνιστικό ρόλο στην προώθηση και ενίσχυση ενεργειακών συνεργασιών με χώρες της περιοχής και με βάση το διεθνές δίκαιο, επιδιώκεται η ανάδειξη και πλήρης αξιοποίηση των ενεργειακών προοπτικών της Ανατολικής Μεσογείου, συμβάλλοντας παράλληλα στον τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου.

Πρωταρχικός στόχος παραμένει όπως η Κύπρος ενταχθεί στο επίκεντρο του τρέχοντος στρατηγικού σχεδιασμού της ΕΕ για ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας. Τα σταθερά βήματα της ΚΔ, μέσω του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, για αξιοποίηση των υδρογονανθράκων που εκτιμάται ότι βρίσκονται στην κυπριακή ΑΟ, καθώς και η σύναψη των απαραίτητων συνεργιών στον τομέα των υδρογονανθράκων με άλλες χώρες στην Ανατολική Μεσόγειο, αποσκοπούν στο να καταστήσουν σταδιακά την Κύπρο και την Ανατολική Μεσόγειο μια αξιόπιστη εναλλακτική μελλοντική ενεργειακή διαδρομή, η οποία να παρέχει τη δυνατότητα μείωσης της εξάρτησης της ΕΕ από τις παραδοσιακές πηγές τροφοδοσίας της, μέσω της διαφοροποίησης των οδών και πηγών εφοδιασμού.

Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας της ΚΔ, με την περιφερειακή της δράση στον τομέα της ενέργειας, προβάλλει τις ευρωπαϊκές πολιτικές και πρότυπα στις σχέσεις της με τις τρίτες χώρες της περιοχής. Στόχος η ΚΔ να αποτελέσει τον σύνδεσμο μέσω του οποίου η ΕΕ να προωθεί Ευρωπαϊκούς ενεργειακούς στόχους, συμπεριλαμβανομένων των στόχων της ενεργειακής μετάβασης, στις χώρες – εταίρους στην Ανατολική Μεσόγειο και ευρύτερα, ενισχύοντας παράλληλα και την Ευρωπαϊκή παρουσία στην περιοχή. Κάτι στο οποίο θα συμβάλει η ενεργότερη εμπλοκή της ΕΕ στις περιφερειακές ενεργειακές εξελίξεις και πρωτοβουλίες, όπως π.χ. η ενεργός συμμετοχή της ΕΕ στον νεοσυσταθέντα περιφερειακό Οργανισμό EMGF.

Επιπλέον, η Κύπρος υποστηρίζει πλήρως την αναθεώρηση νομοθετημάτων της ΕΕ που θα μπορούσαν να συμβάλουν στους ενεργειακούς στόχους για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) και την εξοικονόμηση ενέργειας, στους κλιματικούς στόχους της ΕΕ, στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Ωστόσο, θεωρεί παράλληλα πως θα πρέπει να γίνονται σεβαστές οι ιδιαιτερότητες και τα διαφορετικά σημεία εκκίνησης των Κρατών - Μελών.

Κρίνεται σημαντικό, τόσο τα έργα ηλεκτρικής διασύνδεσης όσο και τα έργα φυσικού αερίου να παραμείνουν στο πεδίο χρηματοδότησης έργων κοινού ενδιαφέροντος (Projects of Common Interest - «PCIs»), δεδομένου ότι το φυσικό αέριο εξακολουθεί να θεωρείται απαραίτητο για αρκετά Κράτη- Μέλη ως καύσιμο-γέφυρα για επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Εν προκειμένω, η διατήρηση του «EuroAsia Interconnector» στον κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος ΕΕ, όπως επίσης και του «EastMed Pipeline», αποτελεί προτεραιότητα για την ΚΔ, αφού πρόκειται για έργα υψηλής εθνικής και πολιτικής σημασίας για την Κύπρο, η υλοποίηση των οποίων θα συμβάλει στον τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης του νησιού, ενισχύοντας παράλληλα την συμπερίληψη ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο ενεργειακό μείγμα, με τρόπο που να ενδυναμώνεται η ενεργειακή ασφάλεια τόσο της ΚΔ όσο και της ίδιας της ΕΕ.

Τέλος, σε ό,τι αφορά στην Ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική, η Κύπρος υποστηρίζει πλήρως την πρωτοβουλία «κύμα ανακαίνισης», ως έναν από τους βασικούς κινητήριους μοχλούς, όχι μόνο για την απεξάρτηση/απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές έως το 2050, αλλά και για την αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης που έχει προκληθεί από τον COVID-19, και, συγκεκριμένα, για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας και την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

2.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Όσον αφορά το θέμα «Επιτάχυνση της μετάβασης σε μια πράσινη οικονομία», στο πλαίσιο εκπλήρωσης των στόχων της ΕΕ για μείζονος σημασίας ευρωπαϊκά θέματα, κύριο άξονα πολιτικής για τον γεωργικό και αλιευτικό τομέα στην Κύπρο αποτελεί η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) και η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) ως επίσης και η νέα Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο». Κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2023-2027, το Στρατηγικό Σχέδιο της νέας ΚΑΠ, η Εθνική Στρατηγική για την Υδατοκαλλιέργεια και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) Θάλασσας Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας αναμένεται να διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη ενός βιώσιμου γεωργικού και αλιευτικού τομέα που θα ενισχύει την προστασία του περιβάλλοντος με δράσεις για την κλιματική αλλαγή και τη θαναζωογόνηση της αγροτικής ζωής και των παράκτιων περιοχών, παρέχοντας παράλληλα ασφαλή και υψηλής ποιότητας τρόφιμα για τους καταναλωτές.

Η εφαρμογή του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ και το ΕΠ Θάλασσας Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο αναμένεται να συμβάλουν στους στόχους που τίθενται για την Πράσινη Συμφωνία και ιδιαίτερα για τους στόχους που αποτυπώνονται στη Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και στη Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030. Στο νέο Στρατηγικό πλαίσιο αναμένεται να αναληφθούν δράσεις που θα μειώνουν το ενεργειακό και περιβαλλοντικό αποτύπωμα της γεωργίας και αλιείας και θα ενισχύουν την προστασία των φυσικών πόρων (έδαφος, νερό, αέρας), την εξοικονόμηση ενέργειας και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Οι δράσεις που μελετώνται αφορούν την περαιτέρω χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων, χρήση βιοαερίου για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας), την προστασία του εδάφους και του αέρα (μείωση της χρήσης χημικών λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών, αναερόβια και αερόβια επεξεργασία κτηνοτροφικών αποβλήτων, εφαρμογή περιβαλλοντικά φιλικών μεθόδων φυτοπροστασίας, όπως η ηλιοαπολύμανση σε καλλιέργειες θερμοκηπίου, ενθάρρυνση της χρήσης κοπριάς ή/ και κόμποστ, χρήση λάσπης, εφαρμογή αμειψισποράς), την εξοικονόμηση νερού (βελτίωση της χρήσης και της διαχείρισης των υδάτων, αλλά και χρήση ανθεκτικών ποικιλιών), την προστασία της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura σε θάλασσα και ξηρά (διαχείριση βιοτόπων, διατήρηση λωρίδας προστασίας κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό, ενθαρρύνεται η μείωση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος της γεωργίας και δημιουργείται ένα πλαίσιο στο οποίο η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και η χρήση νέων τεχνολογιών, καθώς και η καινοτομία έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο για το μέλλον της γεωργίας και του αλιευτικού τομέα.

Μέσω του ΕΠ Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας 2021 -2027 η προτεινόμενη στρατηγική επιδιώκει τη βιώσιμη αλιεία σε οικονομικούς και βιολογικούς όρους, την υποστήριξη των αλιέων, την προστασία και διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, μέσω της ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής διαχείρισης των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών και της περαιτέρω απόκτησης γνώσης του θαλάσσιου οικοσυστήματος και τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου και συλλογής δεδομένων. Επίσης, βασική μέριμνα του προγράμματος είναι η διατήρηση, η προστασία και, όπου χρειάζεται, η αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και η διαχείριση των οικοσυστημάτων. Θα υποστηρίξει τη διαχείριση και παρακολούθηση των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 και η γενικότερη προσέγγιση θα στηρίζεται στην επιστημονική γνώση για τα αλιευτικά αποθέματα, τη βιοποικιλότητα και το θαλάσσιο περιβάλλον.

3 Μετάβαση στην ψηφιακή εποχή με ασφάλεια

3.1 ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

Η ψηφιακή μετάβαση, μια εκ των δύο κεντρικών πολιτικών της ΕΕ, αποτελεί κλειδί για μια ευημερούσα κοινωνία αλλά και βασικό πυλώνα του νέου αναπτυξιακού μοντέλου που επιδιώκεται να οικοδομηθεί για την κυπριακή οικονομία, ώστε η Κύπρος να καταστεί αξιόπιστος εταίρος στην ΕΕ. Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕ συμπεριλαμβανομένων και των εξελίξεων σε σχέση με την ψηφιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Κύπρος στοχεύει να συνεχίσει την ανοδική πορεία στα επίπεδα ψηφιοποίησης, επιδιώκοντας να υπερβεί τον μέσο όρο ψηφιακών στόχων της ΕΕ προωθώντας τις τεχνολογικές εξελίξεις και την ψηφιοποίηση ως καταλυτικούς παράγοντες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας, αλλά και τους ψηφιακούς στόχους για το 2030. Δεδομένου του ρόλου της τεχνολογίας στη διαχείριση της πανδημίας, στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην επίτευξη της πράσινης μετάβασης, αποδίδεται ακόμη μεγαλύτερη σημασία στην ψηφιακή μετάβαση.

Ως επακόλουθο των πιο πάνω, η ΚΔ επέλεξε όπως το 23% των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας να συμβάλουν στην ψηφιακή μετάβαση. Συγκεκριμένα, επιχορηγούνται έργα για την ψηφιακή μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, την ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών, καθώς και την ευρυζωνική κάλυψη όλης της χώρας με ευρυζωνικά δίκτυα. Επιπλέον, επιχορηγούνται προγράμματα για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, της πιο αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης της κυκλικής οικονομίας, μέσω της χρηματοδότησης καινοτόμων έργων υψηλής τεχνολογικής ετοιμότητας.

Το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής (εφεξής ΥΦΕΚΨΠ) προχώρησε στον σχεδιασμό μίας ολιστικής στρατηγικής για επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού και προώθηση τόσο της ερευνητικής αριστείας, όσο και της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, σε πλήρη συνάρτηση με τις Ευρωπαϊκές προτεραιότητες και στρατηγικές επιδιώξεις για μία γρήγορη ψηφιακή και πράσινη μετάβαση. Η στρατηγική του ΥΦΕΚΨΠ επικεντρώνεται γύρω από τους πιο κάτω άξονες: Ψηφιακή Διακυβέρνηση, Ψηφιακές Υποδομές, Ψηφιακές Δεξιότητες, Τεχνολογίες αιχμής (ΤΝ, blockchain κ.ά.), Ερευνητική Αριστεία και Καινοτόμος Επιχειρηματικότητα, Εξωστρέφεια και Προσέλκυση Επενδύσεων.

Το ΥΦΕΚΨΠ συνεργάζεται ή/και προτίθεται να επιδιώξει συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς για υιοθέτηση νέων, ευέλικτων μοντέλων εσωτερικής λειτουργίας, περιλαμβανομένης της μετάβασης σευπολογιστικό σύννεφο (cloud), αλλά και ανάπτυξης φιλικών προς τον χρήστη ψηφιακών υπηρεσιών.

Προχωρεί απρόσκοπτα η υλοποίηση στρατηγικών έργων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αξίας >€300 εκατ. που αφορά τομείς όπως παιδεία, υγεία, δικαιοσύνη, καθώς και νέα πληροφοριακά συστήματα για ζωτικής σημασίας υπηρεσίες, ενώ έχει πρόσφατα ψηφιστεί το Εθνικό Σχέδιο Ηλεκτρονικής Ταυτότητας (ηΥπογραφή και ηΤαυτοποίηση) σε συνάρτηση με το σχεδιασμό της ΕΕ για ευρωπαϊκή ηλεκτρονική ταυτότητα. Το ΥΦΕΚΨΠ έχει, επίσης, αναλάβει συντονιστικό ρόλο για τον καταρτισμό Εθνικού Πλαισίου Στρατηγικής για ανάπτυξη και προώθηση των έξυπνων πόλεων σε όλη την κυπριακή επικράτεια. Επιπρόσθετα, καταρτίζεται ολοκληρωμένο εθνικό Ευρυζωνικό Πλάνο για διασφάλιση κάλυψης και συνδεσιμότητας υπερύψηλων ταχυτήτων σε όλο νησί, περιλαμβανομένων και απομακρυσμένων περιοχών με χρήση τεχνολογιών οπτικής ίνας στο σπίτι και λειτουργίας δικτύων 5G.

Ως προς τις επιδιώξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Κύπρος έχει, επίσης, ολοκληρώσει την κατάρτιση σχεδίου δράσης για ανάπτυξη μίας ηθικής και αξιόπιστης τεχνητής νοημοσύνης και προώθηση της αξιοποίησης αυτής σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, ενώ ετοιμάζεται και το νομοθετικό πλαίσιο που θα διέπει τη χρήση της τεχνολογίας blockchain.

Η επένδυση στους πολίτες κρίνεται κομβικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων. Επιδιώκονται συνέργειες με τον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για τη Ψηφιακή Εκπαίδευση, που εκπονείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης μέχρι το 2025. Επιδιώκονται επίσης συνέργειες στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Διά Βίου Μάθησης και αξιοποίηση του Erasmus+ για την ενίσχυση των δεξιοτήτων. Προς αυτή την κατεύθυνση, το ΥΦΕΚΨΠ προχωρεί άμεσα με την εφαρμογή ενός εθνικού Σχεδίου Δράσης για ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων του συνόλου της κοινωνίας.

Οι πρωτοβουλίες θα περιλαμβάνουν δράσεις που θα συνάδουν με τον Ευρωπαϊκό στόχο για επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής για την Ευρώπη, ώστε να ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις του κορονοϊού.

3.2 ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Ο τομέας της Έρευνας και Καινοτομίας (E&K) αποτελεί βασικό πυλώνα για την οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία της Κύπρου. Όραμα του ΥΦΕΚΨΠ είναι να καταστεί η Κύπρος περιφερειακό κέντρο/κόμβος E&K μέσω της δημιουργίας ενός δυναμικού οικοσυστήματος ικανού να προσελκύσει επιχειρήσεις και ανθρώπινο δυναμικό σε τομείς υψηλής τεχνολογίας. Παράλληλα, το ΥΦΕΚΨΠ στοχεύει στη δημιουργία συνθηκών δικτύωσης και συνεργασίας, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με σκοπό την αντιμετώπιση των προκλήσεων της περιοχής.

Για τη διαμόρφωση των βασικών στόχων/προτεραιοτήτων της **Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας** έχουν ληφθεί υπόψη οι εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕ και ειδικότερα οι διαβουλεύσεις για την ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ΕΧΕ) και οι στόχοι και δράσεις του νέου Προγράμματος Πλαισίου της ΕΕ για E&K, Ορίζοντας Ευρώπη 2021-27.

Η **Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας** επικεντρώνεται στην αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω της στήριξης των επιχειρήσεων καινοτομίας και υψηλής τεχνολογίας, ειδικότερα νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνοβλαστών. Για το σκοπό αυτό, βρίσκεται σε εξέλιξη η δημιουργία του εθνικού Γραφείου Μεταφοράς Γνώσης, το οποίο αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά την όλη προσπάθεια. Επιπλέον, ο σχεδιασμός των εθνικών προγραμμάτων χρηματοδότησης, εστιάζει στην ενεργή συμμετοχή των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας σε δραστηριότητες E&K και στην προώθηση συνεργασίας με την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα. Αναφορικά με τις δημόσιες ερευνητικές υποδομές, προτεραιότητα αποτελεί η διασφάλιση της συστηματικής αναβάθμισης και βέλτιστης αξιοποίησης και παροχής πρόσβασης στον ιδιωτικό τομέα. Τέλος, έμφαση δίδεται στην ανάπτυξη, λειτουργία και αξιοποίηση των Κέντρων Αριστείας, καθώς και στη βελτίωση της συνεργασίας τους με το δημόσιο για την αντιμετώπιση των προκλήσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Πρόσθετα, η **Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας** στοχεύει στην ενίσχυση της θέσης της χώρας σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς δείκτες απόδοσης, όπως είναι οι δείκτες Καινοτομίας (π.χ. European Innovation Scoreboard και Global Innovation Index), και ο δείκτης δαπανών σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης.

Η ενίσχυση της E&K αποτελεί μια από τις ενότητες του Πυλώνα 3 «Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας» του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 64 εκ. ευρώ, με σημαντική συνεισφορά προς της επίτευξη των στόχων της ψηφιακής μετάβασης και της πράσινης ανάπτυξης.

Για επίτευξη των στρατηγικών στόχων της χώρας θεωρείται σημαντική η ανάπτυξη της ερευνητικής ικανότητας, η προώθηση της επιχειρηματικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η αύξηση δημόσιων και η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και η επιτυχής απορρόφηση ευρωπαϊκών πόρων, κυρίως από το Πρόγραμμα Ορίζοντας Ευρώπη 2021-27, καθώς και η διασφάλιση συνεργειών μεταξύ τομέων και προγραμμάτων.

3.3 ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ

Με γνώμονα τη σημασία που αποδίδει η ΕΕ στη διασφάλιση της κυβερνοασφάλειας, επιδιώκεται η δημιουργία αρμόδιας Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας στο ΥΦΕΚΨΠ.

Η κύρια αρμοδιότητα της εν λόγω διεύθυνσης είναι η ενίσχυση των δομών Κυβερνοασφάλειας για την προστασία των κρίσιμων υποδομών του κράτους, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας ευρύτερα. Προς τον σκοπό αυτό, θα εκπονηθούν κατάλληλα σχέδια για την ανάπτυξη, προώθηση και εφαρμογή σχετικών πρακτικών και δράσεων, τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης σχεδιαζόμενων κυβερνοεπιθέσεων. Η εν λόγω διεύθυνση σε συνεργασία και συντονισμό με την Αρχή Ψηφιακής Ασφάλειας (ΑΨΑ) διαμορφώνει και προωθεί την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας.

Με την υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής, επιδιώκεται όπως η Κύπρος καταστεί μια από τις πρωτοπόρες χώρες της περιοχής στα θέματα κυβερνοασφάλειας, για την προστασία των κρίσιμων υποδομών πληροφοριών του κράτους, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας ευρύτερα, και τη δημιουργία ενός κατάλληλου και ελκυστικού περιβάλλοντος οικονομικής ανάπτυξης και προώθησης των υπηρεσιών στις οποίες η Κύπρος κατέχει υψηλή θέση παγκοσμίως όπως, μεταξύ άλλων, η εμπορική ναυτιλία και οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας

4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η ΕΕ, μέσω των πολιτικών και των δράσεων της, δύναται να λειτουργήσει ως το κύριο μέσο για εκσυγχρονισμό της χώρας και να οδηγήσει σε βιώσιμη ανάπτυξη και σε ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, βασισμένη στην κοινωνική συνοχή. Νοείται πως ο καθορισμός τομέων προτεραιότητας για την κυπριακή οικονομία που να συνάδουν με ευρωπαϊκές πολιτικές και παράλληλα η προώθηση συγκεκριμένων στόχων σε κάθε τομέα σε συνδυασμό με συναφείς ευρωπαϊκές πολιτικές και προγράμματα, καθιστούν πιο αποτελεσματική την οικονομική πολιτική και σχεδιασμό της Κύπρου.

Πρωταρχική φιλοδοξία της ΚΔ που αφορά στην οικονομία είναι η επίτευξη μιας «φιλικής προς τις επιχειρήσεις, πράσινης και ψηφιακής οικονομίας, που να προωθεί την επιχειρηματικότητα, προς όφελος όλων.»

Ανάμεσα στις προτεραιότητες της ΚΔ για ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας, στο πλαίσιο ενός **νέου μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης**, εξέχουσα θέση έχουν οι δράσεις για διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας, με έμφαση στον εκσυγχρονισμό του πρωτογενή τομέα, την ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα, την ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας, οι δράσεις στους τομείς του βιώσιμου τουρισμού και της ναυτιλίας, αλλά και η περαιτέρω ανάπτυξη και ενδυνάμωση του εξαγωγικού χαρακτήρα των υπόλοιπων τομέων των Υπηρεσιών, περιλαμβανομένων και των τομέων της Υγείας και της Εκπαίδευσης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν πυρήνα της κυπριακής οικονομίας. Σημαντικός στόχος είναι η προώθηση αύξησης του μεγέθους των κυπριακών επιχειρήσεων που κατά πλειοψηφία εμπίπτουν στην κατηγορία των πολύ μικρών. Σημαντική προτεραιότητα αποτελεί και η προώθηση των νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που θα οδηγήσουν στην αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων, αδυναμιών αλλά και στρεβλώσεων της κυπριακής οικονομίας, όπως αυτές εντοπίζονται στις αξιολογήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος είναι η επικέντρωση σε βασικούς πυλώνες στρατηγικής ανάπτυξης συμβατούς με την ευρωπαϊκή πολιτική, όπως οι πυλώνες ψηφιακής και πράσινης μετάβασης. Οι εν λόγω πυλώνες, έχουν ενταχθεί στο νέο Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μέσω του οποίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συγκεντρώσει 750 δισεκατομμύρια ευρώ από τις αγορές τα οποία θα κατανέμει σε όλα τα Κράτη-Μέλη.

Η Κύπρος υποστήριξε σθεναρά την εγκαθίδρυση του **Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** που κατέστη αναγκαία για την παροχή άμεσης οικονομικής υποστήριξης στα Κράτη-Μέλη κατά την κρίση του COVID-19. Προτεραιότητα η εφαρμογή του νέου Βιώσιμου Μοντέλου Ανάπτυξης της Κύπρου με στόχο την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο, ετοιμάστηκε πρόσφατα το εθνικό **Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (εφεξής ΣΑΑ)** το οποίο, εκτός από την πράσινη και ψηφιακή πτυχή, περιλαμβάνει σειρά άλλων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που σχετίζονται με το δικαστικό σύστημα, την εκπαίδευση, την μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης, την απασχόληση, τη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, τον τομέα της ενέργειας, τη βιώσιμη ανάπτυξη, και την ανθεκτικότητα και ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Στρατηγικός στόχος του ΣΑΑ Κύπρου αποτελεί «η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της οικονομίας και του δυναμικού της χώρας για οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντικά βιώσιμη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και ευημερία».

Το εν λόγω Σχέδιο, το οποίο ουσιαστικά θα αποτελέσει το προσχέδιο για τις αναπτυξιακές πολιτικές για τα επόμενα χρόνια, περιλαμβάνει ένα συνδυασμό επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που θα αναληφθούν για μια περίοδο 6 ετών, μέχρι το 2026. Αναμένεται πως το Σχέδιο θα επιφέρει καθοριστικές αλλαγές σχετικά με τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης και τον εξορθολογισμό της κυπριακής οικονομίας, εφόσον διασφαλιστεί η έγκαιρη και ορθή εφαρμογή των προωθούμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και, κατ' επέκταση, η απορρόφηση του συνόλου των διαθέσιμων για την Κύπρο κεφαλαίων.

Το ΣΑΑ κινείται ουσιαστικά στο πλαίσιο και τις κατευθύνσεις που προδιαγράφει η **Μακροπρόθεσμη Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της Κυπριακής Οικονομίας**, βασισμένο στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με έμφαση στην υλοποίηση των Ανά Χώρα Συστάσεων της ΕΕ, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ενσωματώνει μέτρα και προετοιμάζει το έδαφος για την υλοποίηση της μακροχρόνιας στρατηγικής, η οποία εκπονείται για λογαριασμό του Συμβουλίου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας Κύπρου και η οποία αποσκοπεί στη διαμόρφωση και υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου και μακροπρόθεσμου στρατηγικού οράματος για την Κύπρο.

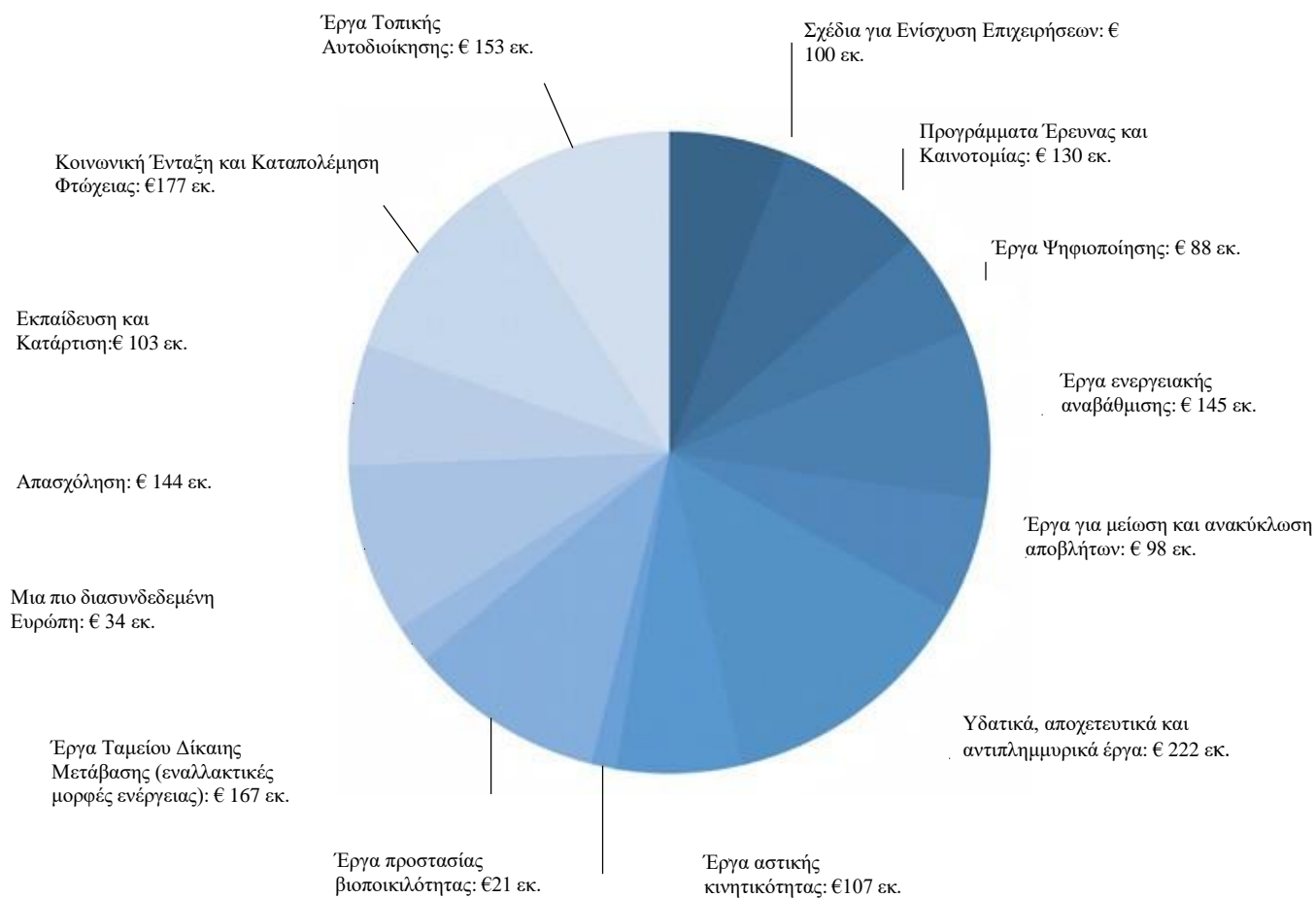
Η ανάπτυξη και αξιοποίηση τεχνολογίας αιχμής, καθώς και η προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, αποτελούν βασικές υποστηρικτικές παραμέτρους σε όλες τις επιμέρους πτυχές του οράματος, το οποίο προνοεί την μετατροπή της Κύπρου σε «Αειφόρο Επιχειρηματικό και Εμπορικό Κέντρο της Ευρώπης» με ταυτόχρονη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, αναδεικνύοντας το επίπεδοφιλοδοξίας σε ότι αφορά τη συμβολή και μελλοντικές επιδόσεις της χώρας ως προς την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Ο εκσυγχρονισμός του πρωτογενούς τομέα, η ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα, η διαφοροποίηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος, η προώθηση της κυκλικής και ευρύτερα της πράσινης οικονομίας, η περαιτέρω προώθηση της γαλάζιας ανάπτυξης, αλλά και η περαιτέρω ανάπτυξη και ενδυνάμωση του εξαγωγικού χαρακτήρα των υπόλοιπων τομέων των Υπηρεσιών, περιλαμβανομένων και των τομέων της Υγείας και της Εκπαίδευσης, ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας υπηρεσίας, καθώς και η περαιτέρω διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού κράτους δικαίου, αποτελούν βασικές κατευθύνσεις της νέας στρατηγικής. Συμπερασματικά, το εθνικό ΣΑΑ και η μακροχρόνια οικονομική στρατηγική αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία και ευθυγραμμίζονται πλήρως.

4.2. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Εξίσου σημαντική παραμένει η εξασφάλιση και απορρόφηση κοινοτικών πόρων, λαμβάνοντας υπόψη ειδικά χαρακτηριστικά και ανάγκες της ΚΔ, συμπεριλαμβανομένου του νησιωτικού χαρακτήρα της. Οικονομικοί πόροι μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην υλοποίηση των στόχων του κράτους. Οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι, στο πλαίσιο αυτό, είναι οι εξής:

- Αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων, με συνεχή διερεύνηση για νέα και υφιστάμενα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα και χρηματοδοτικά μέσα.
- Μέσα από τις συντονιστικές δράσεις της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (εφεξής ΓΔ ΕΠΣΑ), είναι η συνεχής ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών και προώθηση των πληροφοριών στα Υπουργεία/Υφυπουργεία και σε πολίτες/δήμους/επιχειρήσεις με στόχο την αξιοποίηση των προγραμμάτων, καθώς και η εκτενής χρήση της σχετικής ενημερωτικής ιστοσελίδας της ΓΔ ΕΠΣΑ ως βασικού εργαλείου ενημέρωσης των πολιτών.
- Μέγιστη αξιοποίηση των ποσών που διατέθηκαν στην Κύπρο για την επταετία 2021-2027.
- Αξιοποίηση και μέγιστη συμμετοχή σε ανταγωνιστικά προγράμματα (π.χ. ERASMUS+, LIFE, HORIZON Europe κ.ά.).
- Μέγιστη απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων που θα αντληθούν από τα Ταμεία Πολιτικής Συνοχής:
 - Μετά και την επίτευξη συμφωνίας για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027 σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 21 Ιουλίου 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προχωρήσει στον υπολογισμό των οριστικών κατανομών από τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής στα Κράτη-Μέλη, με την Κύπρο να έχει εξασφαλίσει χρηματοδοτικό φάκελο ύψους €968 εκ. Η κατανομή ανά Ταμείο έχει ως εξής:
 - €467 εκ. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 - €222 εκ. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ +)
 - €178 εκ. Ταμείο Συνοχής
 - €101 εκ. Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.
- Το συνολικό ποσό, το οποίο έχει στην διάθεσή της η ΚΔ για προώθηση δημοσίων επενδύσεων κατά την επταετία 2021-2027, ανέρχεται σε €1.8 δις (συνυπολογίζοντας και την εθνική συνεισφορά).
- Η αξιοποίηση των πόρων της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ γίνεται στη βάση πολυετών προγραμματικών εγγράφων, που καταρτίζονται από το κάθε Κράτος-Μέλος της ΕΕ και υποβάλλονται για έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πρόκειται για την «Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης» (ΣΕΣ) που αποτελεί το ευρύτερο στρατηγικό έγγραφο και το επιχειρησιακό «Πρόγραμμα» το οποίο εξειδικεύει την ΣΕΣ.
- Η ΓΔ ΕΠΣΑ έχει ήδη προχωρήσει με τη διαδικασία ετοιμασίας ενός ενιαίου Επιχειρησιακού Προγράμματος 2021-2027 με την επωνυμία ΘΑΛΕΙΑ (Θεμέλια Αλλαγής, Ευημερίας, Ισότητας και Ανάπτυξης), το οποίο αποτελείται από άξονες προτεραιότητας, επιδιωκόμενους στόχους, μετρήσιμα αποτελέσματα και ενδεικτικές ομάδες έργων/παρεμβάσεων.
- Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στη διαμόρφωση μιας εύρωστης και ανταγωνιστικής οικονομίας μέσω έξυπνων, ψηφιακών και πράσινων επενδύσεων, υπό συνθήκες υγιούς απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής και θα συγχρηματοδοτηθεί από όλα τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής. Η διάρθρωση του βασίζεται στους πέντε Στόχους Πολιτικής της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, οι οποίοι είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με τους εθνικούς αναπτυξιακούς στόχους, όπως αυτοί περιγράφονται στη Δήλωση Κυβερνητικής Στρατηγικής 2021-2023 και στις επί μέρους τομεακές στρατηγικές.

- Σύμφωνα με τον εν λόγω προγραμματισμό, τα κονδύλια θα κατανεμηθούν ως ακολούθως:

Τεχνική Βοήθεια: €85 εκ

- Επιπρόσθετα, η Κύπρος έχει εξασφαλίσει €37,2 εκ. από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για συνέχιση της συμμετοχής της στη διασυνοριακή και διακρατική διάσταση των **Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας**. Τα Προγράμματα αυτά αποτελούν το εργαλείο της Πολιτικής Συνοχής που στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας με άλλα Κράτη-Μέλη και γειτονικές χώρες. Σε αυτό το πλαίσιο, εξετάζεται από τη ΓΔ ΕΠΣΑ, σε στενή συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία και τις αρμόδιες αρχές της Ελλάδας, η πιθανότητα ανάληψης πρωτοβουλίας από κοινού για δημιουργία Μακροπεριφερειακής Στρατηγικής της ΕΕ στην Ανατολική Μεσόγειο, με άξονες προτεραιότητας που αφορούν, μεταξύ άλλων, την Ενέργεια και την Κλιματική Αλλαγή.
- Κατάθεση του αιτήματος χρηματοδότησης της ΚΔ σχετικά με το **αποθεματικό προσαρμογής των επιπτώσεων του Brexit** (μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου 2024).
- Αξιοποίηση της ενδιάμεσης αναθεώρησης του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου.

Καταγράφονται πιο κάτω επιμέρους τομείς-προτεραιότητες οι οποίοι συνδράμουν στην ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, σε συνοχή με τις Ευρωπαϊκές πολιτικές. Η ψηφιακή και πράσινη διάσταση περιλαμβάνονται σε ξεχωριστές ενότητες λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους.

4.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Παρά το ότι, ο τομέας του τουρισμού υπάγεται στα θέματα εθνικής αρμοδιότητας, διαφαίνεται η ανάγκη για διασφάλιση των συμφερόντων της ΚΔ στον ευρωπαϊκό χώρο, ο οποίος επηρεάζει τον εν λόγω τομέα, όπως έχει διαφανεί και από την πανδημία του κορωνοϊού, η οποία αποτέλεσε ακόμα έναναστάθμητο, εξωγενή παράγοντα που επηρέασε δυσμενώς τον τομέα του Τουρισμού, τόσο διεθνώς, όσοκαι εγχώρια

Η Κύπρος επιδιώκει επικέντρωση στο θέμα του τουρισμού σε επίπεδο ΕΕ, και στην ανάγκη ουσιαστικής και συχνής ενασχόλησης σε επίπεδο Συμβουλίου (Ανταγωνιστικότητας).

Επιμέρους στόχοι της Κύπρου περιλαμβάνουν τη συνεργασία με άλλα Κράτη-Μέλη, τα οποία έχουν αυξημένο ενδιαφέρον στον Τουρισμό και ειδικότερα στην εξεύρεση ευέλικτων λύσεων προς αντιμετώπιση προκλήσεων που επιφέρουν κρίσεις όπως η πανδημία.

Επιπλέον, αποτελεί προτεραιότητα η στήριξη και η συμμετοχή στην εκπόνηση μακροπρόθεσμηςστρατηγικής της ΕΕ για τον τουρισμό, η οποία θα διασφαλίσει τη μετάβαση του τομέα σε μία ψηφιακή,πράσινη και ανθεκτική μελλοντική βιομηχανία, με έμφαση στην ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού, για μετριασμό των οικονομικών ανισοτήτων στις αγροτικές περιοχές, του πολιτιστικού τουρισμού για ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, του αθλητικού τουρισμού, καθώς και άλλων ειδικών μορφών.

Πρόσθετα, η πλήρης αξιοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων, συμπεριλαμβανομένων και των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και των Διαρθρωτικών Ταμείων, αποτελεί επίσης προτεραιότητα. Θέση της Κύπρου είναι ότι με αυτό τον τρόπο διαμορφώνονται επενδυτικές προτεραιότητες για τη βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά και την ανθεκτικότητα του τουριστικού οικοσυστήματος της ΕΕ. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προτείνεται όπως δοθεί έμφαση σε τρεις τομείς, ήτοι: α) την ψηφιοποίηση, β) την τουριστική ανάπτυξη εναλλακτικών περιοχών της ενδοχώρας, των ορεινών, της υπαίθρου και ακριτικών περιοχών, και γ) την πράσινη ανάπτυξη.

Αναλυτικότερα, σε σχέση με την ψηφιοποίηση, οι συστάσεις για «φυσική αποστασιοποίηση» του πληθυσμού μπορούν να υλοποιηθούν μέσω της ψηφιοποίησης της εμπειρίας του επισκέπτη σε χώρους τουριστικού ενδιαφέροντος όπως αξιοθέατα, μουσεία, πάρκα, παραλίες κτλ. Η εμπειρία των τουριστών στους ευρωπαϊκούς προορισμούς θα πρέπει να είναι εξ ολοκλήρου ανέπαφη, καθ' όλη τη διάρκειατης διαδικασίας (από την έναρξη της διαμονής τους σε καταλύματα, την πρόσβαση στα δωμάτια, τις παραγγελίες σε χώρους εστίασης και αλλού).

Αναφορικά με την τουριστική ανάπτυξη εναλλακτικών περιοχών της ενδοχώρας, των ορεινών, της υπαίθρου και ακριτικών περιοχών πρέπει να δοθεί έμφαση στον τουρισμό υγείας και ευεξίας με κατάλληλα κέντρα στις κατάλληλες περιοχές, στην ανάπτυξη αγροτουριστικών καταλυμάτων και στην αναπαλαίωση των πυρήνων χωριών στην ύπαιθρο, στη δημιουργία θεματικών πάρκων και τη δημιουργία αυθεντικών εμπειριών.

Τέλος, σε σχέση με την πράσινη ανάπτυξη, θα πρέπει να αποτελεί κοινό και οριζόντιο γνώμονα, μετην εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όσο το δυνατόν περισσότερο για μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος της Κύπρου αλλά και με την εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές και εθνικές μας δεσμεύσεις.

Είναι αυτονόητο ότι για εκπλήρωση όλων των πιο πάνω προϋποτίθεται επικέντρωση στη βελτίωση της συνδεσιμότητας, ιδιαίτερα της αεροπορικής συνδεσιμότητας, βάσει μακροχρόνιου σχεδιασμού, υπογραμμίζοντας τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της Κύπρου.

4.4 ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ

Η Ναυτιλία ως παγκόσμια βιομηχανία, η οποία διακινεί το ~90% του διεθνούς εμπορίου, διέπεται, σε τεχνικό επίπεδο, από διεθνείς συμβάσεις οι οποίες έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο των εργασιών του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) και του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ΙΛΟ).

Σε επίπεδο ΕΕ, σημειώνεται η ανάπτυξη συντονισμένων πρωτοβουλιών για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της ναυτιλίας σε διεθνή σώματα και η εναρμονισμένη και έγκαιρη μεταφορά και εφαρμογή υποχρεώσεων, στα Κράτη-Μέλη της ΕΕ, όπως αυτές προκύπτουν από διεθνείς συμβάσεις. Παράλληλα, η ΕΕ προσεγγίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις που διέπουν τη ναυτιλία (παλαιότερα την ενίσχυση της θαλάσσιας ασφάλειας και σήμερα την συνεισφορά της ναυτιλίας στη κλιματική αλλαγή - απαλλαγή του τομέα από τον άνθρακα) με έναν πολύ πιο φιλόδοξο τρόπο σε σχέση με το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο. Αυτό εκδηλώνεται με την προώθηση νομοθετικών πρωτοβουλιών περιφερειακού χαρακτήρα που θέτουν σε κίνδυνο την ανταγωνιστικότητα και ενδεχομένως και την βιωσιμότητα της Ευρωπαϊκής Ναυτιλίας, αφού οι αυστηρότεροι κανόνες της ΕΕ, για θέματα που εξ ορισμού έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα, λειτουργούν αντιπαραγωγικά για την ευρωπαϊκή ναυτιλία, ιδιαίτερα για τα πλοία που φέρουν σημαία των Κρατών-Μελών της ΕΕ.

Η Κύπρος είναι μια παγκόσμια ναυτιλιακή δύναμη (11η παγκόσμια – 3η στην ΕΕ) και το διαμέτρημα και οι στοχεύσεις της στον τομέα είναι δυσανάλογα θετικό ως προς το μέγεθός της εντός ΕΕ. Ο πλούτος εμπειρογνομosύνης της Κύπρου στον τομέα της ναυτιλίας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ενώ παράλληλα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια δημιουργίας των προϋποθέσεων, ούτως ώστε η Κύπρος να είναι σε θέση να επηρεάζει τις πολιτικές και τις υπό συννομολόγηση νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ.

Οι ανωτέρω στόχοι μπορούν να επιδιωχθούν και ενισχυθούν μέσα από πολυεπίπεδες δράσεις και πρωτοβουλίες για ανάπτυξη δικτύωσης και οικοδόμηση εμπιστοσύνης τόσο με τους εταίρους, όσο και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωκοινοβούλιο.

Το Υφυπουργείο Ναυτιλίας αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ούτως ώστε να μπορεί να επηρεάσει την ευρωπαϊκή ατζέντα για τη ναυτιλία από τα αρχικά στάδια (της πολιτικής εξαγγελίας, των διαβουλεύσεων και της μελέτης αντικτύπου). Το Υφυπουργείο Ναυτιλίας επιλέγει τον εποικοδομητικό διάλογο για να αναδείξει την ιδιαιτερότητα και τον παγκόσμιο χαρακτήρα της ναυτιλίας με σκοπό να βελτιώσει, στο μέτρο του δυνατού, τις όποιες νομοθετικές προτάσεις εκδηλωθούν κατά τρόπο που δε θα επηρεάσουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα του τομέα.

Η Κύπρος αναλαμβάνει πρωτοβουλίες σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο και προσπαθεί να διαμορφώσει σχέσεις και συμμαχίες με μεγάλο αριθμό Κρατών-Μελών της ΕΕ, με ξένους Ευρωβουλευτές, με την κοινοτική ναυτιλιακή βιομηχανία και με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς (ΜΚΟ). Στόχος είναι οι θέσεις που διαμορφώνει και εκφράζει η Κύπρος να διέπονται από αξιοπιστία και συνέπεια. Το υπό διαμόρφωση στρατηγικό όραμα της Κυπριακής Ναυτιλίας, το οποίο έχει εξαγγελθεί και βρίσκεται υπό διαβούλευση, θα εμβολιαστεί από 3 χαρακτηριστικά – SEA [Sustainability (Αειφορία) – Extrovert (Εξωστρέφεια) – Adaptability (Προσαρμοστικότητα)] και με αυτούς τους άξονες οικοδομείται πλέον η εικόνα της Κύπρου στην ΕΕ αλλά και ο τρόπος προσέγγισης των θεμάτων και των προκλήσεων.

Πιο συγκεκριμένα, το Υφυπουργείο Ναυτιλίας προσεγγίζει τα επιμέρους θέματα ναυτιλίας μέσα από ένα κοινωνικό-οικονομικό και περιβαλλοντικό πρίσμα: Η **κοινωνική πτυχή** αγγίζει τα δικαιώματα των ναυτικών, και τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσής τους στα πλοία, καθώς και την συνεχή εκπαίδευσή τους. Η **οικονομική πτυχή** αγγίζει τα θέματα τα οποία οδηγούν στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος βιώσιμης ανάπτυξης της ευρωπαϊκής ναυτιλίας και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την περιβαλλοντική πτυχή, μέσω της ενθάρρυνσης και επιβράβευσης υιοθέτησης “πράσινων” δράσεων και πρωτοβουλιών, την αξιοποίηση της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας και την ανταπόκριση σε κινδύνους του κυβερνοχώρου, καθώς και την καλλιέργεια κουλτούρας Έρευνας και Καινοτομίας, με το Υφυπουργείο Ναυτιλίας να επιχειρεί να συμβάλει στη διαμόρφωση προσέγγισης σε παγκόσμιο επίπεδο [ΙΜΟ και ΙΛΟ] με ταυτόχρονες δράσεις για τον περιορισμό ενδεχόμενων ανεπιθύμητων επιπτώσεων από περιφερειακές πρωτοβουλίες.

Κοινό σημείο των δύο πτυχών αποτελεί η Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική (ΟΘΠ), στην οποία εντάσσονται πρωτοβουλίες οι οποίες αφορούν στη γαλάζια οικονομία. Το Υφυπουργείο Ναυτιλίας, έχοντας το συντονισμό αυτής της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο και την ευθύνη εκπροσώπησης της Κύπρου στην ΕΕ, αντιλαμβάνεται την ΟΘΠ ως ευκαιρία ενεργούς δραστηριοποίησης στην Ανατολική Μεσόγειο (ως συστατικού στοιχείου της Οικονομικής Διπλωματίας). Επιπλέον, αντιλαμβάνεται την Κύπρο ως ναυτιλιακό κράτος, το οποίο ανήκει στην περιοχή, αλλά και ως πρέσβη της ΕΕ, ο οποίος δεναποκλείει την ενδεχόμενη ανάληψη της διαχείρισης έργων και την προώθηση πρωτοβουλιών.

4.5 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Συνδεσιμότητα

Η πανδημία Covid-19 έχει επηρεάσει δυσανάλογα τις αεροπορικές μεταφορές και την εσωτερική και εξωτερική αεροπορική συνδεσιμότητα της Ένωσης και ιδιαίτερα της ΚΔ. Η συνδεσιμότητα της ΚΔ έχει άμεση σχέση με την αποτελεσματική συμμετοχή στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, τις δυνατότητες για ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Τυχόν κενά στη συνδεσιμότητα δεν μπορούν να αγνοηθούν, πρέπει να ληφθούν στοχευμένα μέτρα για την ταχεία ανάκαμψη του τομέα, διασφαλίζοντας τη διεθνή και περιφερειακή ανταγωνιστικότητά της Κύπρου, τις ανάγκες των πολιτών της ΚΔ, τη στήριξη της οικονομίας και την διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος για τις αερομεταφορές.

ΚΔ στοχεύει, μέσω της ανάληψης δράσεων και πρωτοβουλιών προώθησης λύσεων του προβλήματος της συνδεσιμότητας των απομακρυσμένων και νησιώτικων Κρατών-Μελών, τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει τη παροχή κίνητρων και στήριξη στις αεροπορικές εταιρίες.

Εξωτερική πολιτική αερομεταφορών της ΕΕ

ΚΔ υποστηρίζει την εξωτερική πολιτική αερομεταφορών της ΕΕ υπό την προϋπόθεση ότι διατηρείται ο στόχος φιλελευθεροποίησης της αγοράς. Τα οφέλη για την ΚΔ μέχρι στιγμής ήταν σημαντικά, ιδίως όσον αφορά τη συνδεσιμότητα με γειτονικά κράτη. Ως εκ τούτου, είναι προς όφελος της ΚΔ, η ΕΕ να συνεχίσει τις προσπάθειες για σύναψη αεροπορικών συμφωνιών με τρίτες χώρες, ιδίως στη περιοχή της Κύπρου και την ευθυγράμμιση των υφιστάμενων διμερών συμφωνιών των Κρατών-Μελών με το δίκαιο της ΕΕ.

Ως θέμα αρχής, οι συνολικές συμφωνίες θα πρέπει να επιτρέπουν τη διμερή χορήγηση πρόσθετων δικαιωμάτων από τα Κράτη-Μέλη και δεν θα πρέπει να περιορίζουν το δικαίωμα των Κρατών-Μελών για περαιτέρω φιλελευθεροποίησης της αγοράς με τρίτες χώρες.

Ενιαία αεροπορική αγορά

Ο κανονισμός περί κοινών κανόνων εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών (1008/2008) αναμένεται να αναθεωρηθεί τα επόμενα χρόνια. Επί του παρόντος, η Επιτροπή πραγματοποιεί εκτίμηση επιπτώσεων και η προσδοκία είναι ότι η νομοθετική πρόταση θα είναι έτοιμη εντός του 2022. Σημαντικά στοιχεία για την ΚΔ στην προσεχή αναθεώρηση είναι τα ακόλουθα:

- Υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας. Οι ισχύουσες διατάξεις δεν είναι κατάλληλες για την Κύπρο, καθώς είναι πολύ άκαμπτες και ακατάλληλες για μικρά νησιά και απομακρυσμένες περιοχές που επιθυμούν να δημιουργήσουν ουσιαστική συνδεσιμότητα με την ηπειρωτική χώρα. Η Επιτροπή αναμένεται να βελτιώσει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να επιβληθούν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας.
- Άδεια λειτουργίας - Κύριος τύπος επιχειρηματικών και κοινωνικών ζητημάτων.

Πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι αερομεταφορείς έχουν την ευελιξία που απαιτείται για τη δημιουργία επιχειρησιακών βάσεων στην ΚΔ ούτως ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες συνδεσιμότητας. Η ΚΔ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στους αερομεταφορείς της ΕΕ και η ικανότητα εύκολης εγκατάστασης λειτουργικών βάσεων είναι σημαντική. Επιπλέον, πρέπει να διασφαλιστεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του φορολογικού καθεστώτος της Κύπρου σε συνάρτηση με τα προβλήματα που δημιουργεί η απαγόρευση υπερπτήσεων Τουρκικού Εναέριου Χώρου.

Προστασία των καταναλωτών και δικαιώματα των επιβατών

Η Κύπρος υποστηρίζει την ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων των επιβατών / προστασίας των καταναλωτών και της ευελιξίας των αερομεταφορέων και του κόστους ταξιδιού. Τα υπερβολικά δικαιώματα επιβατών μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους για τους μεταφορείς και τα μειωμένα δικαιώματα μπορούν να οδηγήσουν σε απώλεια εμπιστοσύνης του καταναλωτή. Το ζήτημα της πτώχευσης των αερομεταφορέων και των αποκλεισμένων επιβατών πρέπει να αντιμετωπιστεί είτε μέσω της αναθεώρησης του Κανονισμού για τους επιβάτες αεροπορικών μεταφορών είτε μέσω του Κανονισμού για τις αεροπορικές υπηρεσίες.

4.6 ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Εσωτερική αγορά

Η κρίση της πανδημίας του COVID-19 ανέδειξε θέσεις τις οποίες στηρίζει διαχρονικά η ΚΔ και ειδικότερα (1) την ανάγκη για ενισχυμένη αλληλεγγύη μεταξύ των Κρατών-Μελών, (2) τη σημασία προστασίας της εσωτερικής αγοράς αλλά και περαιτέρω της άμεσης άρσης των εμποδίων, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη των δυνατοτήτων των Μικρο-Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και των μικρών Κρατών-Μελών, και (3) την ανάγκη διασφάλισης της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, η οποία θα πρέπει να καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων.

Μια Νέα Βιομηχανική Στρατηγική για την Ευρώπη

Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, αντιλαμβανόμενο την αδήριτη ανάγκη που προκύπτει για εκσυγχρονισμό και επανατοποθέτηση του βιομηχανικού τομέα, ως σημαντικού παραγωγικού τομέα και πυλώνα ανάπτυξης, προχώρησε στην ετοιμασία μιας νέας βιομηχανικής πολιτικής. Σε αυτή την προσπάθεια, λήφθηκε υπόψη και η ανανεωμένη στρατηγική βιομηχανικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την οποία η Κύπρος έχει στηρίξει και υιοθετήσει. Η ευρωπαϊκή

αυτή στρατηγική, εστιάζοντας στην ενιαία αγορά, στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στην εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας και στην οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, στη βιομηχανική καινοτομία, στις επενδύσεις και στην εξωστρέφεια, αποσκοπεί σε αύξηση της συμμετοχής της βιομηχανίας στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ΕΕ. Η νέα βιομηχανική πολιτική θα βοηθήσει όλες τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν συνεργασία μεταξύ τους, τόσο στη μεταποιητική βιομηχανία όσο και σε άλλους κλάδους της βιομηχανίας.

Καταναλωτές

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στις 13 Νοεμβρίου 2020 το «Νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές 2020-2025», (εφεξής «Νέο Θεματολόγιο») που αποτελεί ένα επικαιροποιημένο συνολικό στρατηγικό πλαίσιο της πολιτικής της ΕΕ για τους καταναλωτές από το 2020 έως το 2025. Βασικός στρατηγικός στόχος είναι η ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, οι δαπάνες των οποίων παράγουν το 54 % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ΕΕ².

Το νέο θεματολόγιο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των έμμεσων ή των άμεσων αναγκών των καταναλωτών, συνέπεια των σημαντικών προκλήσεων που δημιουργήθηκαν στην καθημερινότητά τους, λόγω της συνεχιζόμενης πανδημίας COVID-19. Πιο συγκεκριμένα, το θεματολόγιο θέτει προτεραιότητες και βασικά σημεία δράσης τα οποία αναμένεται να προωθήσουν από κοινού τα Κράτη-Μέλη εντός της επόμενης 5-ετίας σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Η Κύπρος υποστηρίζει το σκοπό και το περιεχόμενο του νέου θεματολογίου και αντιμετωπίζει θετικά κάθε δυνατή προσπάθεια της Επιτροπής για υλοποίηση και αποτελεσματική ανταπόκριση σε όλες τις θεματικές προτεραιότητες. Απαιτείται προώθηση της στενής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των Κρατών-Μελών της, καθώς και κατάλληλη μεταφορά, εφαρμογή και επιβολή του στέρεου πλαισίου προστασίας των καταναλωτών.

Στο πλαίσιο αυτό, η Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή μεριμνά για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότερης προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών θέτοντας σε προτεραιότητα την πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους.

Μεταξύ άλλων, υλοποιούνται οι πιο κάτω δράσεις³ για την προστασία των καταναλωτών στη βάση προτεινόμενου σχεδίου δράσης και χρονοδιαγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

1. Στήριξη Κρατών-Μελών προκειμένου να εφαρμόσουν πρόσφατα επικαιροποιημένους κανόνες για τους καταναλωτές που θα ενισχύουν τα δικαιώματά τους, θα εξασφαλίζουν μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη ψηφιακή δικαιοσύνη, ισχυρότερες κυρώσεις και έναν αποτελεσματικό μηχανισμό συλλογικής αγωγής σε περιπτώσεις ομαδικής ζημιάς.
2. Στήριξη των καταναλωτών που είναι πιο ευάλωτοι από άλλους λόγω των ιδιαίτερων αναγκών ενημέρωσής τους, π.χ. παιδιά, ηλικιωμένοι ή άτομα με αναπηρίες.

²Πηγή Eurostat

³Οι δράσεις διαχωρίζονται σε δύο υποκατηγορίες-υποομάδες με γνώμονα τον φορέα αποδοχής τους.

4.7 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΕ

Χρηματοοικονομικά

Η Κύπρος προσδοκεί στην ενίσχυση της **Τραπεζικής Ένωσης**, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης ενός πλήρως ανεπτυγμένου Ευρωπαϊκού Συστήματος Εγγύησης Καταθέσεων (European Deposit In- surance Scheme «EDIS»), το οποίο αποτελεί τον τρίτο πυλώνα για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης.

Παρόλο που έχει επιτευχθεί μεγάλη πρόοδος σε ό, τι αφορά τη μείωση των κινδύνων στον Τραπεζικό τομέα, εντούτοις οι συζητήσεις για το EDIS συνεχίζονται με αργούς ρυθμούς και με την ένταξη στις συζητήσεις περαιτέρω μέτρων μείωσης κινδύνων, όπως η βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου διαχείρισης κρίσεων, η διασυνοριακή ολοκλήρωση και η αντιμετώπιση κρατικών ανοιγμάτων τους ισολογισμούς των τραπεζών.

Η Κύπρος, μαζί με άλλα Κράτη-Μέλη, σε πνεύμα συμβιβασμού και για διευκόλυνση των συζητήσεων, έχει αποδεχθεί το υβριδικό μοντέλο EDIS, με την παροχή ρευστότητας από ένα ενιαίο ταμείο με την συμμετοχή των εθνικών ταμείων εγγύησης των καταθέσεων (παροχή υποχρεωτικού δανεισμού), ως ενδιάμεσο βήμα προς ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης, η οποία αντικατοπτρίζεται με τον πλήρη επιμερισμό των ζημιών.

Μέχρι να εφαρμοστεί το πλήρως ανεπτυγμένο EDIS, οι ενέργειες για επιμερισμό των υποχρεώσεων και μείωσης των κινδύνων θα πρέπει να είναι αναλογικές και παράλληλες σε μια ισορροπημένη πορεία κατά μήκος διαφορετικών βαθμών αμοιβαιοποίησης του ενιαίου συστήματος εγγύησης καταθέσεων.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα νέο, φιλόδοξο Σχέδιο Δράσης για την ενίσχυση της **Ένωσης Κεφαλαιαγορών** (Capital Markets Union – «CMU») κατά τα επόμενα έτη. Η Ένωση Κεφαλαιαγορών δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά ένα απαραίτητο μέσο για την επίτευξη βασικών στόχων οικονομικής πολιτικής: της ανάκαμψης μετά την πανδημία του κορωνοϊού, μιας ανθεκτικής και χωρίς αποκλεισμούς οικονομίας που θα λειτουργεί προς όφελος όλων, της διττής μετάβασης προς μια ψηφιακή και βιώσιμη οικονομία και της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας σε έναν όλο και πιο σύνθετο κόσμο μετά το Brexit. Για την επίτευξη των στόχων αυτών απαιτούνται μαζικές επενδύσεις, οι οποίες δεν μπορούν να προέλθουν αποκλειστικά από δημόσιους πόρους και από παραδοσιακή χρηματοδότηση μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Φορολογικά

Η Κύπρος χαιρετίζει τη συμφωνία που επετεύχθη σε επίπεδο G20 στις 13 Οκτωβρίου, 2021 σηματοδοτώντας τις μακροπρόθεσμες προσπάθειες για τη δημιουργία θεμιτού και υγιούς ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο και για τη διασφάλιση των φορολογικών βάσεων και των δημόσιων εσόδων των οικονομιών.

Η Κύπρος παρόλο που δεν είναι μέλος του ΟΟΣΑ, εντούτοις βρίσκεται σε ευθυγράμμιση με τις αρχές που διέπουν το σχέδιο των δύο πυλώνων, όπως αυτές καταγράφονται στη δήλωση που εξέδωσε ο ΟΟΣΑ τον Οκτώβριο του 2021.

Οι Κυπριακές Αρχές αναμένουν το τελικό αποτέλεσμα των παγκόσμιων τεχνικών συζητήσεων που θα αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη των αντίστοιχων ευρωπαϊκών νομοθετικών πρωτοβουλιών τέλη του 2021.

Ειδικότερα, το Υπουργείο Οικονομικών στηρίζει την επίτευξη της συμφωνίας και θα εργαστεί εποικοδομητικά συμμετέχοντας ενεργά στις αρμόδιες επιτροπές της Ε.Ε. για τη θέσπιση του νομοθετικού πλαισίου που θα προβλέπει την εισαγωγή του παγκόσμιου συντελεστή φορολογίας εταιρειών 15% διασφαλίζοντας έτσι ένα υγιές πλαίσιο ανταγωνισμού και δίκαιης φορολόγησης.

Επίσης, στο πλαίσιο αυτό, η Κύπρος αναμένει τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών εξελίξεων στο ζήτημα της θέσπισης ψηφιακής φορολογίας ως νέου ίδιου πόρου για τον προϋπολογισμό της ΕΕ βάσει πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου τον Ιούλιο του 2020. Οι συζητήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τη νέα ψηφιακή φορολογία έχουν παγοποιηθεί, υπό το φως της δήλωσης του ΟΟΣΑ του Οκτωβρίου 2021, η οποία προβλέπει την κατάργηση όλων των φόρων ψηφιακών υπηρεσιών και άλλων σχετικών παρόμοιων μέτρων. Σημειώνεται ότι πρόθεση είναι η ψηφιακή φορολογία να είναι ανεξάρτητη από την εφαρμογή του παγκόσμιου ελάχιστου φορολογικού συντελεστή και να συνυπάρξει με τις διατάξεις της παγκόσμιας συμφωνίας.

5 Κράτος δικαίου και προστασίας κοινωνικών δικαιωμάτων

5.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Διαχρονικός και βασικός στόχος της Κύπρου είναι η προστασία της δημόσιας υγείας μέσω της προώθησης των επί μέρους δράσεων του Ευρωπαϊκού Σχεδίου και της Εθνικής Στρατηγικής για τον Καρκίνο, εφαρμογή και ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Υγείας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, της ενδυνάμωσης της αποτελεσματικότητας και ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, της ενδυνάμωσης και ανάπτυξης ικανοτήτων της κοινότητας σε θέματα υγείας και της διασφάλισης παροχής ποιοτικών υπηρεσιών οδοντιατρικής φροντίδας.

Πολύ σημαντική πτυχή στη διασφάλιση της υγείας των πολιτών της ΚΔ αποτελεί:

- α) Η ολοκλήρωση του βασικού ψηφιακού μετασχηματισμού και η μετάβαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό υψηλού επιπέδου, όπως η υλοποίηση του Ολοκληρωμένου Ηλεκτρονικού Αρχείου Υγειονομικής περιθάλψης, η εφαρμογή και η λειτουργία του Εθνικού Σημείου Επαφής για την Ηλεκτρονική Υγεία, και η λειτουργία του ηλεκτρονικού αποθετηρίου των παρόχων υγειονομικής περιθάλψης.
- β) Η Ασφάλεια των Τροφίμων και των Καταναλωτικών προϊόντων σε σχέση με τις επιβλαβείς Χημικές ουσίες που πιθανόν να περιέχουν.
- γ) Η Προστασία του Περιβάλλοντος, σύμφωνα με την «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» και μέσω της προώθησης της νέας Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και της νέας στρατηγικής ΕΕ για τα χημικά προϊόντα για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες.
- δ) Η Ανθρώπινη Βιοπαρακολούθηση ως επιστημονικό εργαλείο για την κατανόηση της έκθεσης του πληθυσμού σε περιβαλλοντικούς ρύπους και των επιπτώσεων στην υγεία.

Η πανδημία κατέδειξε την επιτακτική ανάγκη πρόσβασης του Κύπριου ασθενή σε φάρμακα σε προσιτή τιμή. Κατέδειξε επίσης την ανάγκη εφαρμογής των δύο Κανονισμών για τα Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα (MDR) και τα In Vitro Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα (IVDR), σοβαρή πρόκληση για την οποία απαιτείται κοινή προσπάθεια από όλους τους εμπλεκόμενους.

Σε σχέση με το θέμα αυτό, η Κύπρος διερευνά το ενδεχόμενο διεκδίκησης της έδρας της νέας Αρχής Ετοιμότητας στον τομέα της Βιοϊατρικής (HERA).

5.2 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Βασικός στόχος για την ΕΕ είναι η ύπαρξη μιας μακρόπνοης και ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής, που θα βασίζεται στην ισομερή κατανομή μέτρων αλληλεγγύης και υπευθυνότητας, αλλά και σε μια ισορροπημένη προσέγγιση έναντι της νόμιμης και της παράτυπης μετανάστευσης. Η Κύπρος, σεβόμενη απόλυτα τις Ευρωπαϊκές αρχές και αξίες, είναι απόλυτα ταυτισμένη με αυτές τις θέσεις.

Η διαπραγμάτευση του νέου Νομοθετικού Πακέτου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, που κυκλοφόρησε Ευρωπαϊκή Επιτροπή τέλη Σεπτεμβρίου 2020, αποτελεί τη σημαντικότερη προτεραιότητα στον τομέα αυτό της πολιτικής μετανάστευσης σε επίπεδο ΕΕ. Το νομοθετικό πακέτο φιλοδοξεί να καλύψει τα κενά που υπάρχουν για μια πραγματική αποτελεσματική και κοινή πολιτική ασύλου και μετανάστευσης, ώστε η ΕΕ να καταστεί ικανή να αντιμετωπίσει επαρκώς κρίσεις παρόμοιας εμβέλειας στο μέλλον.

Για την Κύπρο η πρόκληση είναι διπλή, αφενός μεν γιατί, μαζί με τα άλλα Κράτη-Μέλη της πρώτης γραμμής έχει πολλαπλά και δύσκολα αιτήματα να προωθήσει σε σχέση με την ανάγκη εφαρμογής ενισχυμένων και αποτελεσματικών προνοιών αλληλεγγύης, αφετέρου δε, γιατί, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα Κράτη-Μέλη της ΕΕ πρώτης γραμμής, το μεγαλύτερο μέρος των παράτυπων ροών που καλείται να διαχειριστεί έχει ως σημείο αφετηρίας την Τουρκία και δίοδο μέσω της Πράσινης Γραμμής. Η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας, λόγω της κατοχής, έχει καταστήσει τη μετανάστευση ακόμα ένα από τα προβλήματα, όπου η όποια εποικοδομητική στάση της ΚΔ προσκρούει στην έλλειψη συνεργασίας της Τουρκίας.

Η Κύπρος αντιμετωπίζει δυσανάλογες πιέσεις ως προς το μέγεθος, πόρους και υποδομές που διαθέτει, όντας για 5η συνεχόμενη χρονιά το κράτος μέλος με τις μεγαλύτερες ροές και νέων αιτημάτων ασύλου κατ' αναλογία πληθυσμού. Σε αυτό το πλαίσιο, πάγια θέση της ΚΔ τα τελευταία χρόνια είναι η δημιουργία ενός μόνιμου και δεσμευτικού μηχανισμού ανακατανομής δικαιούχων διεθνούς προστασίας, ο οποίος θα ενεργοποιείται άμεσα και θα λειτουργεί βάσει κλείδας κατανομής και θα αντανάκλα τις δυνατότητες ενσωμάτωσης του κάθε Κράτους-Μέλους της ΕΕ.

Επιπλέον, η Κύπρος επικεντρώνεται στις ρήτρες, που θα διασφαλίσουν μια αποτελεσματική πολιτική επιστροφών, με τη δημιουργία μηχανισμού επιστροφών, υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την ενδυνάμωση του ρόλου του FRONTEX.

Μέρος μιας μεταναστευτικής πολιτικής πρέπει να αποτελεί και μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική πολιτική ένταξης. Σε συμφωνία και με το νέο EU Action Plan on Integration and Inclusion (2021-2027), η ένταξη πρέπει να ξεκινάει νωρίς για τους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν μεγάλη πιθανότητα να παραμείνουν στη χώρα. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην αναγνώριση των ικανοτήτων και την ένταξη στον χώρο εργασίας, στην ισότιμη πρόσβαση στην υγεία και στην εκπαίδευση, στην ικανοποιητική στέγαση, στην ένταξη των ευάλωτων ομάδων και των γυναικών, και στην καταπολέμηση των φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Στο πλαίσιο της εξωτερικής διάστασης της μετανάστευσης και, με δεδομένο ότι η Τουρκία θεωρείται στρατηγικός εταίρος για την ΕΕ, ιδιαίτερα μετά την υιοθέτηση της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας του 2016, η Κύπρος προωθεί συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες επικεντρώνονται στην εξεύρεση μηχανισμών που θα αναγκάσουν την Τουρκία να τηρήσει τις υποχρεώσεις που ανέλαβε έναντι των Κρατών-Μελών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ΚΔ, μέσω ενισχυμένου ρόλου του FRONTEX. Οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν στην αποτροπή των παράτυπων ροών προς την ΕΕ, συνεργασία με όλα τα γειτονικά Κράτη-Μέλη της ΕΕ, την εφαρμογή Συμφωνιών Επανεισδοχής, αλλά και την τήρηση των συμφωνιών και υποχρεώσεων τρίτων χωρών όπως η Τουρκία έναντι όλων των κρατών μελών ανεξαιρέτως, συμπεριλαμβανομένης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

5.3 ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η συμμετοχή της Κύπρου στη βάση κοινών αξιών και οραμάτων, μαζί με άλλα Κράτη-Μέλη στην ΕΕ, ενισχύει περαιτέρω την προσπάθεια για εκσυγχρονισμό του κράτους, μεταξύ άλλων, στα θέματα δικαιοσύνης, αστυνόμευσης, καταπολέμησης της διαφθοράς, της τρομοκρατίας του βίαιου εξτρεμισμού και του οργανωμένου εγκλήματος.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της ΕΕ κατέστησε επιτακτική την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστικών συστημάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα Κράτος-Μέλος αναγνωρίζονται και εφαρμόζονται σε ένα άλλο, ιδιαιτέρως στις αστικές και ποινικές δικαστικές διαδικασίες. Προς το σκοπό, η Κύπρος θα συμβάλει στην περαιτέρω ενίσχυση αυτής της συνεργασίας, για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των αποφάσεων όλων των δικαστηρίων των Κρατών-Μελών της ΕΕ.

Επιπλέον, η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, η εντατικοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των Κρατών-Μελών αλλά και η στελέχωση της Eurojust με ικανά άτομα αποτελεί προτεραιότητα της Κύπρου, προκειμένου να επιτευχθεί αμοιβαία δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών των Κρατών-Μελών.

Στο πλαίσιο αυτό, η Κύπρος στηρίζει το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) το οποίο αναμένεται να βελτιώσει τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των Κρατών-Μελών σε θέματα καταπολέμησης του σοβαρού εγκλήματος, όπως η διαφθορά, η διακίνηση ναρκωτικών και η τρομοκρατία.

Η συμμετοχή και στελέχωση με Κύπριους ευρωπαίους εισαγγελείς στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), το ανεξάρτητο όργανο της ΕΕ αρμόδιο για την έρευνα, τη δίωξη και την παραπομπή στη δικαιοσύνη εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, αποτελεί επίσης προτεραιότητα της Κύπρου.

Στο πλαίσιο της νέας Στρατηγικής για την ευρωπαϊκή ηλεκτρονική δικαιοσύνη 2019-2023 στην οποία καθορίζονται οι προτεραιότητες της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, η ΚΔ θα ενισχύσει τις προσπάθειές της για ψηφιοποίηση της Δικαιοσύνης.

Περαιτέρω, η Κύπρος, έχοντας δηλώσει ετοιμότητα για αξιολόγηση της εφαρμογής του κεκτημένου Σένγκεν, στηρίζει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην επικείμενη μεταρρύθμιση του ενλόγω χώρου, κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η ενεργός συνεργασία και η έμπρακτη αλληλεγγύη μεταξύ των μελών του. Επιπλέον, θα εργαστεί προς την κατεύθυνση ώστε να καταστεί ο χώρος πιο λειτουργικός και ανθεκτικός στις σύγχρονες προκλήσεις. Για το λόγο αυτό, η Κύπρος θα στηρίζει και τις συναφείς πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως προβάλλονται στη Στρατηγική Σένγκεν και αποτελούν προϋπόθεση για την εσωτερική ασφάλεια στην Ευρώπη και την ελεύθερη κυκλοφορία στο χώρο Σένγκεν.

Η δημιουργία ενός διαχρονικά ασφαλούς περιβάλλοντος, η ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, η αντιμετώπιση αναδυόμενων απειλών (όπως το κυβερνοέγκλημα, η προστασία των ευρωπαίων πολιτών από την τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα) και η δημιουργία ενός δυνατού ευρωπαϊκού οικοσυστήματος ασφάλειας με τη συνεργασία της Europol, της Eurojust και της Interpol είναι πολιτικές που η Κύπρος αναμένεται να στηρίζει ιδιαίτερα, στο πλαίσιο της νέας Στρατηγικής της ΕΕ για την Ένωση Ασφαλείας για την περίοδο 2020-2025.

Η συμμετοχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), το ανεξάρτητο όργανο της ΕΕ αρμόδιο για την έρευνα, τη δίωξη και την παραπομπή στη δικαιοσύνη εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, αποτελεί επίσης προτεραιότητα της Κύπρου και για τον σκοπό αυτό έχει ήδη διοριστεί η πρώτη Ευρωπαϊά Εισαγγελέας και οι πρώτοι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς.

Το κράτος δικαίου, ως μία από τις θεμελιώδεις κοινές αξίες των κρατών μελών αλλά και ως βασική δικαιοκή αρχή της ίδιας της ΕΕ αποτελεί πρωταρχικό στόχο και επιδίωξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Για το σκοπό αυτό, η κυπριακή έννομη τάξη και κατ' επέκταση όλα τα θεσμικά όργανα της είναι στοχοπροσηλωμένα στη διατήρηση και περαιτέρω ενίσχυση, εάν αυτό απαιτείται, τόσο του νομικού όσο και θεσμικού πλαισίου στην Κυπριακή Δημοκρατία, προκειμένου κάθε πολίτης να συνεχίσει να ζει σε ένα ελεύθερο δημοκρατικό, δίκαιο πλουραλιστικό, κράτος δικαίου στο οποίο να γίνονται σεβαστά και να κατοχυρώνονται τα δικαιώματά του.

Περαιτέρω, η ΚΔ θα συνεχίσει να συμμετέχει ενεργά τόσο στον ευρωπαϊκό μηχανισμό για το κράτος δικαίου όσο και σε άλλες πολιτικές στο πλαίσιο πρωτοβουλιών της ΕΕ.

Προς το σκοπό περαιτέρω ενίσχυσης των θεσμών του κράτους και στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της ΕΕ για το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, η οποία έχει ως στόχο την ενδυνάμωση των πολιτών και την οικοδόμηση ανθεκτικότερων δημοκρατιών σε ολόκληρη την ΕΕ, η Κύπρος στοχεύει στην ενίσχυση της ελευθερίας των ΜΜΕ, αλλά και στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.

5.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΔΥΝΑΜΙΚΟ

Κύρια αποστολή της ΚΔ είναι α) η προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης και η διατήρηση και συνεχής βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας της ζωής των εργαζομένων και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα και β) η συνεχής αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, με την παράλληλη ενίσχυση του πολιτισμού, τη στήριξη της πολιτιστικής δημιουργίας και του αθλητισμού, καθώς και την ενδυνάμωση της νεολαίας.

Στόχος της Κύπρου είναι η προστασία των εργαζομένων μέσω, μεταξύ άλλων, της προώθησης των επί μέρους δράσεων της ΕΕ για Επαρκείς Κατώτατους Μισθούς, τη Διαφάνεια Αμοιβών, την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, καθώς και της Προστασίας της υγείας των Εργαζομένων από Κινδύνους που Συνδέονται με την Έκθεση σε Καρκινογόνες Ουσίες και Μεταλλαξιγόνα στην Εργασία. Η Κύπρος επιδιώκει μέσω των δράσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εγγύηση για τα Παιδιά να διασφαλίσει ότι κάθε παιδί στην Ευρώπη που κινδυνεύει από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό έχει πρόσβαση σε δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, δωρεάν εκπαίδευση, και φροντίδα κατά την πρώιμη παιδική ηλικία, καθώς και αξιοπρεπή στέγαση και επαρκή διατροφή. Επιπλέον, το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας ως Εθνικός Συντονιστής της Κύπρου για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά έχει συστήσει Ομάδα Εργασίας στην οποία συμμετέχουν τα Υπουργεία Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας, Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για την ετοιμασία του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, καθώς επίσης και για την παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων αυτών. Στο πλαίσιο της Στρατηγικής της ΕΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στόχος είναι η διασφάλιση ότι τα άτομα με αναπηρίες μπορούν να βιώσουν την πλήρη κοινωνική και οικονομική ένταξη σε ισότιμη βάση και να ζήσουν χωρίς διακρίσεις.

Στον τομέα της Εκπαίδευσης, εκσυγχρονίζονται οι πολιτικές, αναβαθμίζονται οι δομές και βελτιώνονται οι υποδομές. Κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν οι εθνικές προτεραιότητες, οι κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές (π.χ. Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης έως το 2025, Στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030), Βασικές Ικανότητες της Διά Βίου Μάθησης, Σχέδιο Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση (2021-2027), Πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια» κτλ.) και οι Ανά Χώρα Συστάσεις που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ταυτόχρονα, οι σύγχρονες προκλήσεις που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τη μετακίνηση πληθυσμών και την πανδημία COVID-19, λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων. Στρατηγική επιδίωξη είναι η βελτίωση της ποιότητας και της συμπεριληπτικότητας της εκπαίδευσης (εκπαίδευση για όλους, ισότιμη πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση, επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης από την ηλικία των τεσσάρων ετών), η διεθνοποίηση της Ανώτερης Εκπαίδευσης, η ενίσχυση της εκπαίδευσης ενηλίκων και της διά βίου μάθησης στο πλαίσιο του συντονισμού της Εθνικής Στρατηγικής Διά Βίου Μάθησης 2021-27 από το ΥΠΠΑΝ και η καλύτερη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Για την επίτευξη των πιο πάνω επιδιώκεται η αξιοποίηση ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων, και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Στον τομέα του Αθλητισμού, οι βασικές προτεραιότητες σε εθνικό επίπεδο ευθυγραμμίζονται με τις πρόνοιες και τις εργασίες του εκάστοτε ευρωπαϊκού Προγράμματος Εργασίας για τον Αθλητισμό και συμπεριλαμβάνουν την προστασία και προώθηση των αξιών του αθλητισμού, την κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική του διάσταση και την προαγωγή της συμμετοχής στον αθλητισμό με στόχο ανάμεσα σε άλλα, τη βελτίωση της δημόσιας υγείας.

Στον τομέα της Νεολαίας, η Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία (ΕΣΝ) βασίζεται στην Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη νεολαία καθώς και στους 11 Ευρωπαϊκούς στόχους για την Νεολαία, ενώ επιδιώκεται η απρόσκοπτη και ποιοτική υλοποίηση, με μέγιστη δυνατή απορρόφηση, των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Παράλληλα, εφαρμόζεται απρόσκοπτα ο Ευρωπαϊκός Διάλογος για Νεολαία που τροφοδοτεί τις συζητήσεις στο Συμβούλιο της ΕΕ, λειτουργώντας ως φόρουμ συμμετοχής των νέων και των οργανώσεών τους στη διαμόρφωση πολιτικών για θέματα που τους αφορούν.

Στον τομέα του Πολιτισμού, ο εθνικός σχεδιασμός στηρίζεται στις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις του Προγράμματος Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019-2022 και στην αξιοποίηση του προγράμματος Δημιουργική Ευρώπη. Επιπλέον, στοχεύει στην ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των Κύπριων καλλιτεχνών και δημιουργών.

6 Προστασία αξιών και συμφερόντων παγκοσμίως

6.1 ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ αποτέλεσε ορόσημο στην ιστορική πορεία της Δημοκρατίας, αναβαθμίζοντας τη διεθνή της υπόσταση και προσφέροντας ένα ισχυρό πλαίσιο βάσει του οποίου δύναται να λάβει συγκεκριμένες δράσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η διάσταση της ενίσχυσης/ ενδυνάμωσης της συμμετοχής της Κύπρου στην ΕΕ αποτελούν την πρώτη εκ των τριών κορυφαίων συνιστωσών της εξωτερικής πολιτικής.

Όραμα και βασική επιδίωξη της Κύπρου παραμένει η κατοχύρωση μίας ισχυρότερης Ευρώπης με εντονότερο στίγμα στο διεθνές στερέωμα, μία Ένωση που θεμελιώνεται και λειτουργεί στη βάση της ισότιμης συμμετοχής και λήψης αποφάσεων από τα Κράτη-Μέλη, της αλληλεγγύης, ενότητας και δίκαιης κατανομής βαρών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η Κύπρος λαμβάνει ενεργά μέρος στη συζήτηση για το Μέλλον της Ευρώπης.

Η Κύπρος επενδύει στην εμβάθυνση και ενίσχυση του αυτόνομου χαρακτήρα της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας της ΕΕ, αλλά και μιας πιο ουσιαστικής και ενεργής Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Η ΕΕ οφείλει και πρέπει να καταστεί στρατηγικά αυτόνομη συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ενίσχυση του ρόλου της στη διεθνή σκηνή ως παγκόσμιος παράγοντας ασφαλείας. Οι πρόσφατες διεθνείς και περιφερειακές κρίσεις έχουν καταδείξει ότι απαιτείται ενεργότερη και πιο αποφασιστική εμπλοκή της ΕΕ στον τομέα της Διαχείρισης Κρίσεων, της πρόληψης και αποτροπής συγκρούσεων, χρησιμοποιώντας και ενισχύοντας τα υφιστάμενα εργαλεία της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Μέσα από μια ενισχυμένη ΕΕ στη διεθνή σκηνή, η Κύπρος μπορεί να αναδείξει την προστιθέμενη αξία της γεωγραφικής της θέσης ως του νοτιοανατολικότερου άκρου της ΕΕ σε μια νευραλγικής σημασίας γεωγραφική περιφέρεια, καθώς και το ειδικό βάρος που μπορεί να προσδώσει στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της ΕΕ, αξιοποιώντας τις άριστες σχέσεις που έχει αναπτύξει στην ευρύτερη γειτονία της.

Παράλληλα, παρακολουθούνται στενά τα σημαντικά ζητήματα που απασχολούν την ΕΕ, όπως του Κλίματος/Πράσινης Συμφωνίας, αναπτυξιακής πολιτικής, του μεταναστευτικού, του συντονισμού για την αντιμετώπιση του κορονοϊού, της διάχυσης των Ευρωπαϊκών αξιών συμπεριλαμβανομένης και της αρχής του κράτους δικαίου, της ισότητας των φύλων κ.ά. Τα εν λόγω ζητήματα καλύπτονται ως προς την εξωτερική τους πτυχή, όσο και οριζοντίως, δεδομένης της αυξανόμενης βαρύτητάς τους στην ενγένει πολιτική της ΕΕ και της διάδρασής τους με παραδοσιακά ζητήματα εξωτερικής πολιτικής.

Πέραν του γενικού πλαισίου δράσης, η ανάληψη της Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ από την ΚΔ το 2026, μετά την επιτυχή διεξαγωγή της πρώτης Κυπριακής Προεδρίας το 2012, στοχεύει την ανάγκη υιοθέτησης ενδιάμεσης ενισχυμένης δράσης και έγκαιρης και ουσιαστικής προετοιμασίας για διασφάλιση όσο το δυνατό θετικότερων αποτελεσμάτων για την ΕΕ και για την ΚΔ.

Επιδιώκονται οι εξής στόχοι:

- Η ιδιότητα Κράτους Μέλους της ΕΕ της Κύπρου, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας και του ευρύτερου πλέγματος σχέσεων της με την ΕΕ, μπορούν να ενεργήσουν καταλυτικά στις προσπάθειες για επίτευξη μιας δίκαιης, λειτουργικής και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος, που να βασίζεται στις αρχές και αξίες της ΕΕ και να συνάδει με το κοινοτικό κεκτημένο, την ειρήνη, ασφάλεια και ευημερία όλων των Κυπρίων και την ομαλή και πλήρη συμμετοχή της επανενωμένης Κύπρου στην ΕΕ. Το κοινοτικό κεκτημένο μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό καθοδηγητικό ρόλο στην επίτευξη συγκλίσεων και στη διασφάλιση μιας λειτουργικής διακυβέρνησης του επανενωμένου κράτους.
- Ουσιαστική συμμετοχή και συνεισφορά σε μια σειρά πολιτικών που έχουν άμεση σχέση με τα ευρύτερα συμφέροντα και την ασφάλεια της ΕΕ, όπως (α) η αντιμετώπιση κρίσεων, (β) η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (PESCO), (γ) η διεθνής τρομοκρατία, και (δ) οι αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές/μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ.
- Στόχος παραμένει όπως η Κύπρος αποτελέσει έναν από τους πρωταγωνιστές για ενδυνάμωση της νότιας διάστασης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και για προώθηση των θέσεων της ΕΕ στις χώρες που συμμετέχουν σε αυτή. Το όραμα και στόχευση της Κύπρου για την ΕΕ αφορά και στη διευκόλυνση της δραστηριοποίησης του Οργανισμού στην περιοχή άμεσης Γειτονίας της, όπου επιδίωξη είναι η ενεργότερη παρουσία και δράση της Ένωσης. Η υφιστάμενη ισορροπία μεταξύ των πολιτικών Γειτονίας της ΕΕ, Νότιας και Ανατολικής, πρέπει τουλάχιστο να διατηρηθεί όπως μέχρι σήμερα (2/3 και 1/3 αντιστοίχως).

Η Κύπρος στην περιοχή της

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, ως το ανατολικότερο εξωτερικό σύνορο της ΕΕ, αποτελεί ευκαιρία, αλλά και ευθύνη με επιπτώσεις που ξεπερνούν κατά πολύ το μέγεθος και τα σύνορά της. Η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου της Κύπρου στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου αποτελεί τη δεύτερη εκ των τριών κορυφαίων συνιστωσών της εξωτερικής της πολιτικής.

Η σωστή διαχείριση και αποτελεσματική αξιοποίηση αυτού του παράγοντα μπορεί να έχει προστιθέμενη αξία για την ΕΕ, συμβάλλοντας στην ουσιαστική αναβάθμιση της Κύπρου εντός της Ένωσης και διεθνώς. Οι τριμερείς Συνεργασίες στην περιοχή –σε κάποιες εκ των οποίων εντάσσεται και η θεματική συμμετοχή άλλων φίλων χωρών (π.χ. ΗΠΑ, ΗΑΕ κτλ)-, εντάσσονται σε αυτό το πλαίσιο ενίσχυσης του ρόλου της Κύπρου στην περιοχή, με στόχο την προαγωγή της συνεργασίας, των συνεργειών και της σταθερότητας και ευημερίας στην περιοχή.

Αποδίδοντας τη δέουσα σημασία και σεβασμό στην περιοχή γειτονίας της, η Κύπρος κατάφερε, μέσα από την ιστορική της διαδρομή και ειδικότερα μέσα από συγκεκριμένες δράσεις τα τελευταία χρόνια, να οικοδομήσει άριστες σχέσεις στενής συνεργασίας με τους γείτονές της στην ιδιαίτερης γεωστρατηγικής σημασίας περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Η πλατφόρμα συνεργασίας που έχει δημιουργηθεί σε άλλα κράτη της περιοχής και η ευελιξία δράσης που τη διακρίνει, επιτρέπει την οικοδόμηση περαιτέρω θεματικών συνεργασιών, εμπλοκής νέων μερών ή δημιουργίας νέων μηχανισμών, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συμμετοχής και άλλων κρατών ή/και περιφερειακών ή διεθνών Οργανισμών. Σε αυτό το πλαίσιο, επιδιώκεται, για παράδειγμα ενεργός συμμετοχή και προώθηση των στόχων της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Η δυναμική που έχει αναπτυχθεί θα μπορούσε να αποτελέσει το θεμέλιο μίας σταδιακά εξελισσόμενης θεσμοθετημένης περιφερειακής ενσωμάτωσης, σημαντικό στοιχείο του οράματος και επιδίωξης για την περιοχή της Κύπρου. Η σύσταση Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού και η λειτουργία το προσεχές διάστημα Μόνιμης Γραμματείας Τριμερών Συνεργασιών στην Κύπρο, αποτελεί ουσιαστικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Η περαιτέρω ανάπτυξη των διμερών σχέσεων της ΚΔ με τις γειτονικές της χώρες επίσης παραμένει ύψιστης σημασίας. Είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που ως το εγγύτερο προς την περιοχή κράτος μέλος της ΕΕ, με άριστες σχέσεις με όλες τις γειτονικές χώρες και γνώση των δεδομένων της περιοχής, η ΚΔ επιδιώκει να καταστήσει και προβάλλει την Κύπρο ως τον συνδετικό κρίκο της περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου, με άλλα κράτη και πολυμερή σχήματα, κυρίως με την ΕΕ, αναδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο και την πρόσθετη αξία της Δημοκρατίας για τα κράτη της περιοχής.

Στόχευση της Κύπρου είναι η αξιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας από την ανάπτυξη περιφερειακής συνεργασίας για σκοπούς περαιτέρω ενίσχυσης και διεύρυνσης των σχέσεων και συνεργασίας της Δημοκρατίας με τις χώρες της ευρύτερης της γεωγραφικής περιφέρειας, συμπεριλαμβανομένων των κρατών του Κόλπου, και θεμελίωση ευνοϊκότερων συνθηκών για προώθηση των συμφερόντων της Κύπρου αλλά και της ΕΕ, οικονομικών, πολιτικών κ.ά.

Η Κύπρος στον Κόσμο

Οι διμερείς σχέσεις της Κύπρου με Τρίτες χώρες είναι επίσης μια ιδιαίτερα σημαντική διάσταση της εξωτερικής πολιτικής της, η οποία προωθείται εντατικά, μέσω ανταλλαγής επισκέψεων, (πρόσφατο) άνοιγμα νέων Πρεσβειών ή προγραμματισμό για άνοιγμα στο εγγύς μέλλον, διενέργεια και θεσμοθέτηση πολιτικών διαβουλεύσεων, συνεργασίες σε διεθνή φόρα κτλ. Ειδική θέση στην εξωτερική πολιτική της Κύπρου έχει η προώθηση σχέσεων με στρατηγικούς εταίρους της ΕΕ, τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και την Ινδία, η οποία αποτελεί τον τρίτο πυλώνα εξωτερικής πολιτικής μας.

Η πολυμέρεια, η οποία συνιστά το αρχέτυπο της συνέργειας, αποτελεί εχέγγυο της έννομης λειτουργίας του διεθνούς συστήματος και, κατ' επέκταση, της βάσης προστασίας των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών του ατόμου και το αποτελεσματικότερο πλαίσιο αντιμετώπισης και επίλυσης διεθνών προκλήσεων. Ως εκ τούτου, η ΚΔ λαμβάνοντας υπόψη και το εθνικό της πρόβλημα, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο σεβασμό του διεθνούς δικαίου, στην προαγωγή του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας, καθώς και στην προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών εντός των Διεθνών Οργανισμών το *raison d' être* των οποίων έχει καταστεί πρόσφατα αντικείμενο συζήτησης και σε κάποιες περιπτώσεις αμφισβήτησης. Θέση της ΚΔ είναι πως η ενίσχυση και προστασία των πολυμερών σχημάτων συνεργασίας αποτελεί τη μόνη εγγύηση για την ειρήνη, ασφάλεια και βιώσιμη ανάπτυξη, που μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την ανάπτυξη επικίνδυνων ακραίων τάσεων.

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) έχουν εισαχθεί μεταξύ των θεμάτων υψηλής προτεραιότητας και προστιθέμενης αξίας της ΚΔ καθώς αναγνωρίζεται ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν όχι μόνο στη χώρα, αλλά σε παγκόσμια κλίμακα, για την επίτευξη ενός καλύτερου και πιο βιώσιμου μέλλοντος για όλους. Οι δεκαεπτά (17) ΣΒΑ, οι οποίοι καθορίστηκαν το 2015 από τη διεθνή κοινότητα, έχουν ως κοινό στόχο την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένης της φτώχειας, της ανισότητας, της κλιματικής αλλαγής, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, τη διατήρηση και ενίσχυση της ειρήνης και της δικαιοσύνης, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης με ισορροπημένο και ολοκληρωμένο τρόπο. Η ΚΔ έχει ήδη καταβάλει σημαντικές προσπάθειες και έχει κάνει τεράστια βήματα για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ στο εθνικό νομοθετικό της πλαίσιο και έχει δεσμευτεί, τόσο σε επίπεδο ΗΕ όσο και σε επίπεδο ΕΕ, να εφαρμόσει τους στόχους σε όλες τις πολιτικές της και έχει ήδη καταθέσει την 2η Εθνική Έκθεση της στα Ηνωμένα Έθνη.

Στο πλαίσιο αυτό, η προώθηση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των γυναικών (ισότητα των φύλων), των παιδιών, των νέων και των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, της προστασίας του περιβάλλοντος και της αντιμετώπισης των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, και άλλες θεματικές, καθίστανται προμετωπίδα της πολυμερούς δράσης της ΚΔ.

Παράλληλα, η αναβάθμιση της παρουσίας της ΚΔ σε πολυμερή φόρα και Οργανισμούς θα δώσει την ευκαιρία αναβάθμισης του ρόλου της ως διαύλου προώθησης και ενίσχυσης των σχέσεων των γειτονικών κρατών με διεθνείς και περιφερειακούς Οργανισμούς, στους οποίους η Κύπρος είναι μέλος, με προτεραιότητα την ΕΕ.

Εντός του πλαισίου αυτού, η ΚΔ θα θέσει ως στρατηγικό στόχο την ενίσχυση της συνδεσιμότητας της Κύπρου με άλλες χώρες (βλ. ενότητα 4.5). Η ΚΔ στοχεύει, μέσω της ανάληψης δράσεων και πρωτοβουλιών για προώθηση λύσεων του προβλήματος της συνδεσιμότητας των απομακρυσμένων καινησιώτικων Κρατών-Μελών, τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει την παροχή κινήτρων και στήριξη στις αεροπορικές εταιρείες (ιδ. υποενότητα 4.5).

6.2 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Κοινή Εμπορική Πολιτική αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι η νομοθέτηση για εμπορικά ζητήματα και η σύναψη διεθνών εμπορικών συμφωνιών γίνονται από την ΕΕ και όχι από τα Κράτη-Μέλη.

Στο πλαίσιο της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής, η ΕΕ έχει εμπλακεί σε ένα μεγάλο αριθμό διμερών, πλειομερών και πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων με τρίτες χώρες (ή ομάδες χωρών) με σκοπό την απελευθέρωση/διευκόλυνση του μεταξύ τους εμπορίου. Αυτές οι συμφωνίες περιλαμβάνουν σχετικές πρόνοιες για ένα μεγάλο αριθμό τομέων που αφορούν τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα τις ΜΜΕ (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις), όπως εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, άμεσες ξένες επενδύσεις, δημόσιες συμβάσεις, κανονιστικές διατάξεις και τελωνειακές διαδικασίες.

Διμερείς Εμπορικές και Επενδυτικές Συμφωνίες

Δεδομένου του μεγάλου όγκου διαπραγματεύσεων που διεξάγει η ΕΕ με στρατηγικούς εμπορικούς εταίρους (π.χ. υπό εξέλιξη εμπορικές διαπραγματεύσεις για τη σύναψη Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου με την Αυστραλία και με τη Νέα Ζηλανδία και υπό εξέλιξη διαπραγματεύσεις για τον εκσυγχρονισμό του εμπορικού μέρους της Συμφωνίας Σύνδεσης ΕΕ--Χιλής), αλλά και δεδομένης της ολοκλήρωσης άλλων διαπραγματεύσεων (π.χ. με Ιαπωνία, Σιγκαπούρη, CETA-Καναδάς, Ηνωμένο Βασίλειο), αναμένεται διαμόρφωση του περιβάλλοντος στο οποίο θα εμπορεύονται/δραστηριοποιούνται οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Η Συμφωνία ΕΕ- Mercosur (Αργεντινή, Βραζιλία Παραγουάη και Ουρουγουάη) έχει συμφωνηθεί σε πολιτικό επίπεδο, ενώ συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις σε τεχνικό επίπεδο.

Η Κύπρος υποστηρίζει την επέκταση του δικτύου των Συμφωνιών Ελεύθερων Συναλλαγών (ΣΕΣ) της ΕΕ με τρίτες χώρες λόγω των ευκαιριών που δημιουργούνται για τις επιχειρήσεις μέσω της δημιουργίας καλύτερων εμπορικών ευκαιριών και της εξάλειψης των φραγμών που εμποδίζουν το εμπόριο. Σε όλες τις ΣΕΣ, η Κύπρος τάσσεται υπέρ συμπερίληψης φιλόδοξων προνοιών για τις θαλάσσιες μεταφορές, ενός τομέα που η ΚΔ έχει εντάξει στις προτεραιότητές της για τη διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξη του εξέχοντα ρόλου της Κύπρου στην παγκόσμια ναυτιλία.

Η ενεργός συμμετοχή της Υπηρεσίας Εμπορίου διαμέσου της συστηματικής παρακολούθησης των θεμάτων αυτών και ιδιαίτερα των σχετικών δεσμεύσεων που αναλαμβάνει η Κύπρος στο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών που συνάπτει η ΕΕ με τρίτες χώρες, είναι καθοριστική για τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας. Θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση της δυνατότητας των κυπριακών επιχειρήσεων να εξάγουν (προϊόντα και υπηρεσίες) και να διεκδικούν δημόσιες συμβάσεις στο εξωτερικό, για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην ΚΔ, και τον περιορισμό του έντονου και αθέμιτου ανταγωνισμού.

Η θέσπιση πλαισίου μέσω του Κανονισμού (ΕΕ) 452/2019 για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ), που πιθανό, σε ορισμένες περιπτώσεις, να θίξουν την ασφάλεια ή/και δημόσια τάξη εντός της Ένωσης, η ΚΔ συμμετέχει στον μηχανισμό συνεργασίας, μέσω του οποίου τα Κράτη-Μέλη και η Επιτροπή ανταλλάσσουν πληροφορίες, με τον καθορισμό σημείου επαφής καθώς δεν διαθέτει μηχανισμό ελέγχου ΑΞΕ.

Υψηλής σημασίας θεωρείται η πλήρης εφαρμογή των εμπορικών συμφωνιών που συνάπτει η Ένωση έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι τόσο οι οικονομικοί φορείς όσο και οι καταναλωτές θα επωφεληθούν από αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, η ΚΔ καλωσορίζει το διορισμό επικεφαλής για την επιβολή των εμπορικών συμφωνιών (Chief Trade Enforcement Officer).

Πολυμερές Εμπορικό Πλαίσιο

Η Κύπρος στηρίζει τους μακροπρόθεσμους πολιτικούς στόχους της ΕΕ για ριζική μεταρρύθμιση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και των τριών λειτουργιών του: (α) αναζωογόνηση των διαπραγματεύσεων, (β) διασφάλιση καλύτερης παρακολούθησης των εμπορικών πρακτικών των Μελών, (γ) επαναλειτουργία του συστήματος επίλυσης διαφορών.

Νομοθετικές προτάσεις

Η Κύπρος συμμετέχει ενεργά στις διαπραγματεύσεις επί της νομοθετικής πρότασης για το Μέσο Διεθνών Δημοσίων Συμβάσεων (International Procurement Instrument), η οποία αποσκοπεί στο διάνοιγμα των αγορών δημοσίων συμβάσεων τρίτων χωρών για τους ευρωπαϊκούς οικονομικούς φορείς, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αποφυγή διοικητικού βάρους στις αναθέτουσες αρχές και φορείς των Κρατών-Μελών της ΕΕ.

Εμπορική Άμυνα

Στις υποθέσεις διερευνήσεως antidumping και antisubsidy έναντι προϊόντων τρίτων χωρών, γίνεται ανάλυση έναντι συγκεκριμένων κριτηρίων (συμφέροντα βιομηχανικά, καταναλωτών, εμπορίου και πολιτικά).

Επανεξέταση της Εμπορικής και Επενδυτικής Πολιτικής της ΕΕ

Η Κύπρος καλωσορίζει την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την Επανεξέταση της Εμπορικής Πολιτικής που δημοσιεύθηκε το Φεβρουάριο 2021, όπου αναγνωρίζεται η ανάγκη για στρατηγικό σχεδιασμό μίας νέας εμπορικής πολιτικής για τον κόσμο του 2030 που θα λαμβάνει υπόψη τις εσωτερικές και εξωτερικές προκλήσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ευρετήριο Ακρωνυμίων/Ορισμών

ΑΠΕ	=	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΑΨΑ	=	Αρχή Ψηφιακής Ασφάλειας
Γενική Γραμματεία	=	Γενική Γραμματεία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων
ΓΤΠ	=	Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Ε&Κ	=	Έρευνα και Καινοτομία
ΕΕ	=	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΧΕ	=	Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας
ΚΔ	=	Κυπριακή Δημοκρατία
ΚΕΘ	=	Κλιμάκια Ευρωπαϊκών Θεμάτων στα Υπουργεία, Υφυπουργεία και Υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας
ΜΑΕΕ	=	Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ
ΠΟΕ	=	Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου
Στρατηγική	=	Εθνική Στρατηγική για θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης
Υπουργική Επιτροπή	=	Υπουργική Επιτροπή για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις
ΥΦΕΚΨΠ	=	Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής

Η Εθνική Στρατηγική για θέματα ΕΕ έχει εκπονηθεί από την Γενική Γραμματεία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία/ Υφυπουργεία και αρμόδιες Υπηρεσίες και βασίστηκε σε συστάσεις εμπειρογνομόνων μέσω του προγράμματος παροχής τεχνικής στήριξης της που χρηματοδοτήθηκε από την DG REFORM της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και διεξήχθη με τη συμβολή της Expertise France.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής ΈνωσηςEXPERTISE
FRANCE

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ